

Neakivaizdinis VILNIUS

Pavasaris 2020



Bundantys iš letargo
miego

Atsinaujinantys Radvilų rūmai
turi didelių ambicijų

Apie operą be namų

Pokalbis su šiuolaikinės operos
prodiusere Ana Ablamonova

Pajusti Prancūziją

Kur eiti ir ką daryti ieškant
Prancūzijos sostinėje



Metai apsisuko žaibiškai ir štai „Neakivaizdiniam Vilniui“ jau vieneri! Sakome ačiū visiems, kurie mus palai-ko, ir kviečiame su mumis studijuoti sostinę ir toliau.

Numerį pradedame nuo didelių pokyčius išgyvenančio Radvilų rūmų muziejaus. Kurį laiką pradingę iš kultūrinio gyvenimo horizonto pavasarį jie pasitinka atsinaujinę. Atsiverti visuomenei žada ir kiti ilgą laiką uždari Pocių (Vainų) rūmai. Išgirskite šių pastatų sienų slepiamas istorijas ir susipažinkite su savininkų sumanymais.

„Šiuolaikinė opera kol kas neturi namų“, – pasakoja vilnietė „operomanė“ Ana Ablamonova. Skaitykite interviu su prodiusere, kurios darbo specifika kupina netikėtumų.

Kovas – Frankofonijos mėnuo. Ta proga leidžiamės į Prancūzijos ženklų paieškas. Jų Vilniuje tikrai netrūksta – pradedant nuo vienintelio regione prancūziško knygynėlio iki tarptautinio licėjaus Antakalnyje.

Kai pakilus temperatūrai išeisite pasivaikščioti, nepamirškite pakelti akis aukštyn ir pažvelgti į miestą iš kito žiūros taško.

Bundantys iš letargo miego

Virginija Sližauskaitė

Vienoje gyviausių sostinės vietų – Vilniaus gatvėje – stovintys Radvilų rūmai ilgus metus buvo it priešprieša aplinkui verdančiam gyvenimui. Stovėjo sustingę, pamiršti, o susidomėjęsiejai užėiti vidun kartais taip ir užverdavo duris, pajutę nemaloniai tvoskiantį praeities dvelksmą. Tačiau Radvilų rūmai su juose įkurtu muziejumi keičiasi. Darbai veja darbus, planai – planus, o pirmas reikšmingas atsivėrimas visuomenei laukia jau šį pavasarį.

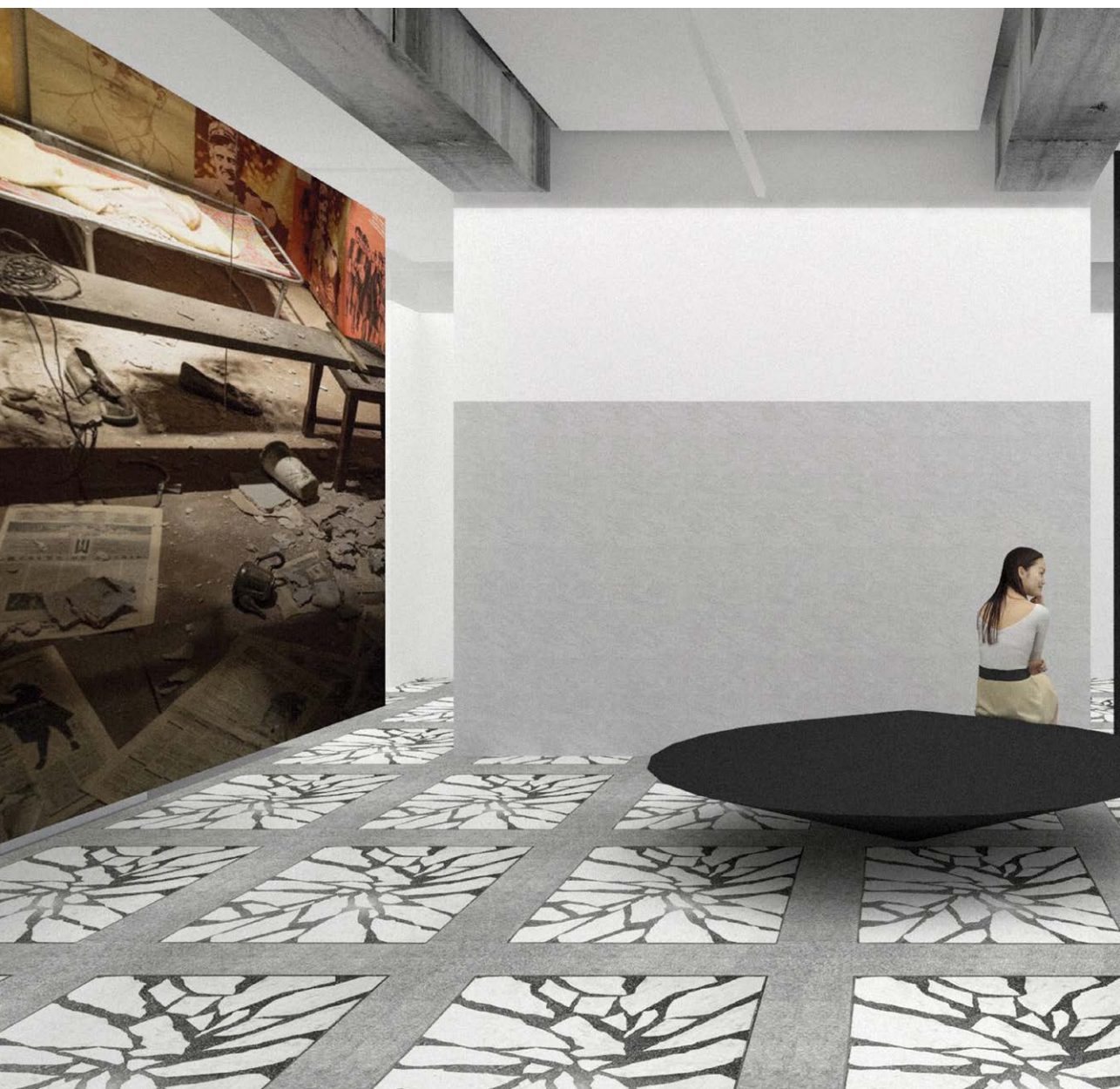




Jonušo Radvilos rezidenciniai rūmai po atnaujinimo turėtų nustebinti kaip modernus kompleksinis muziejus.
Agnės Katmandu nuotr.



Modernaus vestibulio su išsaugotomis originaliomis grindimis vizualizacija. „Isora x Lozuraityte Studio For Architecture“, M. Puipaitės, V. Gečo ir A. Gerliko parengta vizualizacija





Bjaurusis ančiukas keičia plunksnas

Jeigu Lietuvos dailės muziejų (LDM) kas imtų ir palygintų su karūna, be jokių abejonų, daugiausia dėmesio nukryptų į 11 joje spindinčių perlų – tai net 9 ekspoziciniai centrai ir reikšmingą misiją atliekantys Prano Gudyno restauravimo centras ir Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir LIMIS centras.

Tiesa, ne visi perlai LDM karūnoje vienodai spindi, jei vis dar laikomės šios romantinės metaforos. Vienas jų – Radvilų rūmų muziejus – ilgas dešimtmečius buvo primirštas, todėl tarsi sustingo laike, prarasdamas savo patrauklumą. Jį aplenkdamas kitus muziejus puoselėjantys atnaujinimų darbai, taip pat ir pro šalį einantys potencialūs lankytojai.

Jei viskas eisis taip, kaip įsivaizduojama, atsinaujinę Radvilų rūmai galėtų tapti Lietuvos Luvru. Planuose – kompleksinis muziejus, kurio struktūra marga, o čia atėjusieji atrastų ne tik tapybos šedevrų, bet ir kitų meno rūšių.

Tačiau, kai į LDM direktorių Arūną Gelūną, kartą vaikštantį po šiuos rūmus, dvelktelėjo stipri devintojo dešimtmečio pradžios dvasia, jis suprato, kad laikas spausti raudoną mygtuką ir prikelti sostinės širdyje esantį muziejų iš letargo miego.

„Jonušo Radvilos rezidenciniai rūmai yra vienas svarbiausių paveldo objektų, tačiau tokios būklės, kad atrodo, jog visai neseniai baigėsi karas. Šiuose rūmuose įkurtas muziejus turi vienas unikaliausių kolekcijų šalyje, bet girdėjau pasakojimų, kaip muziejaus duris atvėrę lankytojai, pažvelgę į vestibulį, jas tučtuoju ir užverdavo. Šiuo metu vykstanti rekonstrukcija leis atnaujinti erdves, lankytojai tikrai pasijus laukiami. Šis muziejus turi daug potencialo iš bjauriojo ančiuko tapti gulbe“, – pasakoja LDM direktorius.

Ambicija – lietuviškasis Luvras?

Nors labai knieti sužinoti, kokie tikslūs Radvilų rūmų pokyčiai numatomi, A. Gelūnas teigia, kad projektas – gyvas organizmas, tad vis dar vystosi. Tačiau keletą užuominų pateikia.

Anot LDM vadovo, tikimasi, kad 2021 metų pabaigoje vyks restauruotų dviejų pastato korpusų atvėrimas. Tačiau iki galutinio finišo (kuris galbūt galėtų įvykti 2025–2026 metais) laukia daugybės resursų pareikalaujantių įvairių ir labai skirtingų Radvilų rūmų dalių restauravimas ir įveiklinimas, bet prieš tai – diskusijos su visuomene ir ekspertais.

A. Gelūnas juokauja, kad, jei viskas eisis taip, kaip įsivaizduojama, atsinaujinę Radvilų rūmai galėtų tapti Lietuvos Luvru. Planuose – kompleksinis muziejus, kurio struktūra –

marga, o čia atėjusieji atrastų ne tik tapybos šedevrų, bet ir kitų meno rūšių.

„Vienoje šių rūmų dalyje turėtų atsirasti Nacionalinis fotografijos centras su nuostabaus lietuvių kūrėjo Vito Luckaus kolekcija bei pavadintas jo vardu. Taip pat svarstome apie dizaino muziejų centrinėje pastato dalyje. Žinoma, nepamirškime ir pasaulio dailės – egzotiško Australijos ir Okeanijos genčių ar Azijos tautų meno“, – pasakoja LDM vadovas.

Pirmoji paroda – jau gegužės pabaigoje

Nors akimirkos, kai bus galima apžiūrėti visas iki vienos atnaujintas Radvilų rūmų dalis, dar reikės gerokai palaukti, jau šių metų gegužės 21 dieną spėjoje savomis jėgomis suremontuoti muziejaus dalyje visuomenei ketinama pristatyti ypatingą parodą, kurios eksponatai – garsaus džiaz muzikanto Vladimiro Tarasovo kolekcijai priklausantys kūriniai.

Būtent V. Tarasovo sukaupta meno kolekcija tapo netikėta ir ypatinga dovana visam Lietuvos dailės muziejui. Pasak A. Gelūno, MO muziejaus atidarymas V. Tarasovą paskatino atsigręžti ir į savo turimą kolekciją bei galutinai apsispręsti kam nors ją padovanoti. Po kelių susitikimų, kuriuose dalyvavo 2019 metais LDM direktoriumi tapęs A. Gelūnas ir žymusis muzikantas, žodžių gausybė tapo kūnu.

„V. Tarasovo kolekcijos prašė ir Ermitažas, ir Pompidou, ir net keli JAV muziejai. Tačiau, kaip sako pats Vladimiras, kolekciją jis sukaupe Lietuvoje, visus kūrinius gavo dovanų, todėl buvo natūralu ją palikti šalyje, kurioje nuo jaunystės gyveno pats muzikantas ir kur gimė jo vaikai. V. Tarasovas labai apsidžiaugė ir tuo,

kad būtent jo kolekcijos pagrindu ketiname kurti pastovią Radvilų rūmų dailės muziejaus ekspoziciją“, – pasakoja A. Gelūnas.

Įžūli, nešvanki, linksma

Paroda, kurioje bus eksponuojama trečdalis iš maždaug 500 V. Tarasovo kolekcijos kūrinių, vadinsis „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“. LDM direktorius tikina, kad lankytojai, gegužės 21 dieną 18 valandą atėję į parodos atidarymą, pamatys prie sovietinės sistemos nesitaikiusių autorių kūrinius, kurių dalis – įžūli ir net nešvanki.

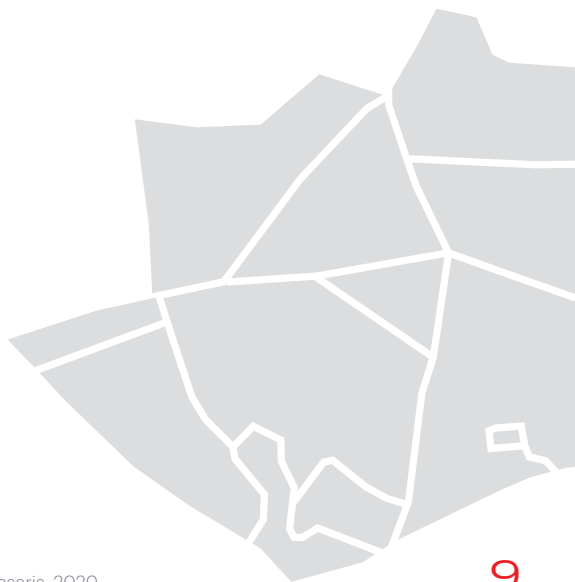
„V. Tarasovo kolekcijos prašė ir Ermitažas, ir Pompidou, ir net keli JAV muziejai. Tačiau, kaip sako pats Vladimiras, kolekciją jis sukaupė Lietuvoje, visus kūrinius gavo dovanų, todėl buvo natūralu ją palikti šalyje, kurioje nuo jaunystės gyveno pats muzikantas ir kur gimė jo vaikai.“

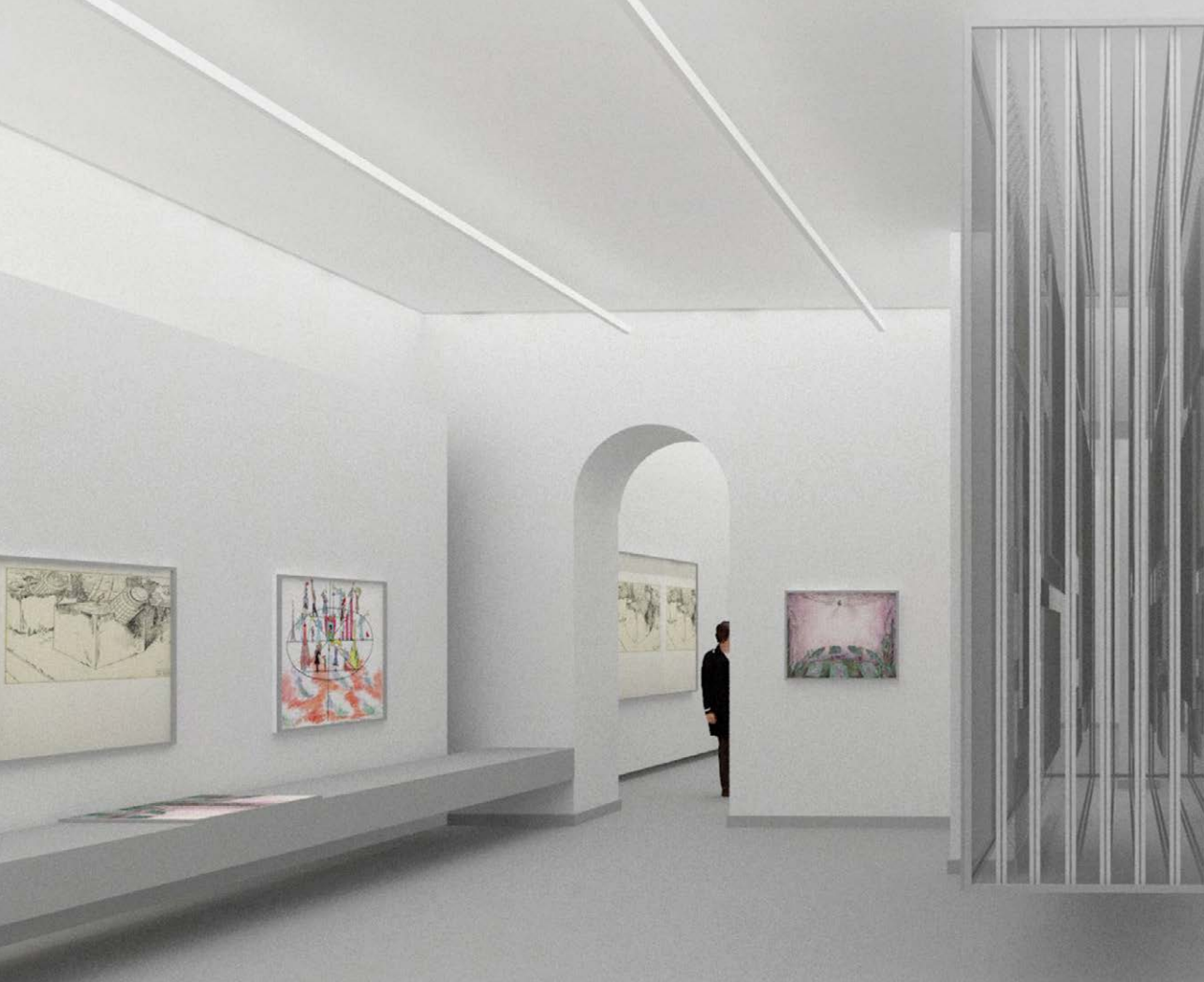
„Šių kūrinių autoriams kadaise buvo sakyta piešti Leniną, o jie piešė tai, ką norėjo. Jiems nurodinėjo būti rimtiems ir šlovinti komunistų valdžią, bet maištininkai pasakojo anekdotus ir vartojo necenzūrinius žodžius. Žinau, kad šios parodos idėjos bus suprantamesnės vyresnės kartos žmonėms, tačiau tikiuosi, kad linksma protesto dvasia pasirodys įkvepianti ir jaunimui“, – viliasi A. Gelūnas.

Kol Radvilų rūmų dailės muziejuje veiks paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“, nenušlys ir likusių rūmų dalių rekonstrukcijos darbai. O štai rugsėjo pradžioje viliamasi atverti ir dar vieną naują parodą – stiprių ir įtaigių Amerikos ir Irako menininko Michaelo Rakowitzo darbų ekspoziciją.

Atkurs klubą

Radvilų rūmų lankytojų, kurių po atnaujinimo darbų viliamasi sulaukti kur kas daugiau nei pastaraisiais metais, lauks dar viena maloni staigmena – atkurtas kadaise po rūmais veikęs džiaz klubas.





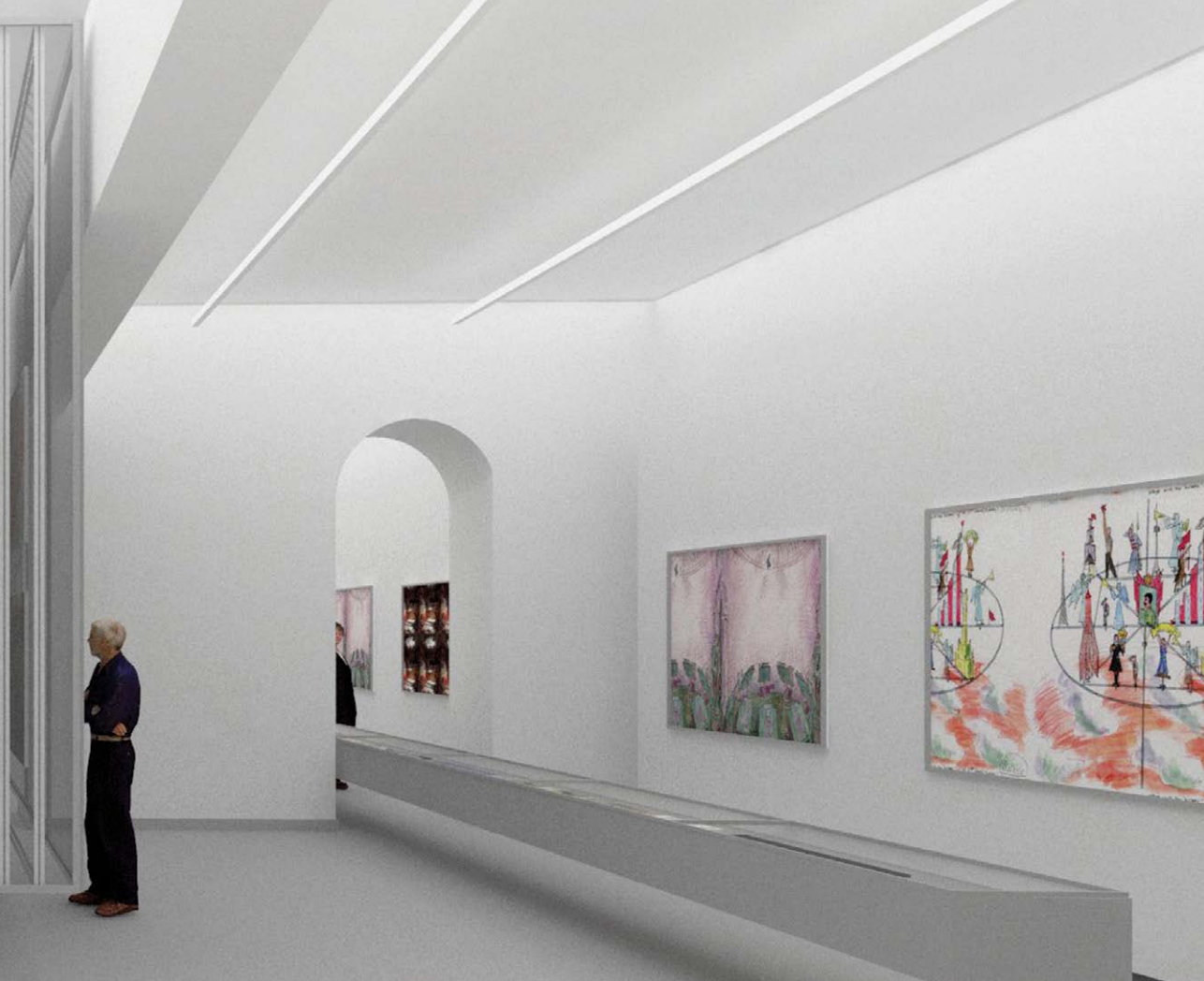
Būsima parodos erdvė ir joje integruotas V. Tarasovo kolekcijos archyvas. Parodos architektų „Isora x Lozuraityte Studio For Architecture“ vizualizacija

Pasak A. Gelūno, kai ką galbūt nustebinsiantis klubas taip pat bus prikeltas iš užmaršties ir taps renginių, kamerinių koncertų, knygų pristatymų ir, žinoma, džiazio erdve. Jei darbus lydės fortūna, atgaivintame klube džiazio melodijų pavasarį pažers ir pats V. Tarasovas.

Tikėtina, kad paslaptinga renginių erdvė sulauks nemažai dėmesio, tačiau jo nusielnys ir gerokai pakitusios, šiuolaikiškos bei lankytojų poreikiams pritaikytos Radvilų rūmų dailės muziejaus erdvės. Siekiama, kad į muziejų atėję žmonės nesijaustų jame svetimi, patekę it į bauginančią šventovę.

Lankytojus turėtų nustebinti visiškai pasikeitęs Radvilų rūmų muziejaus vestibulis. Tiesa, senosios grindys jame liks, tapdamos išskirtiniu akcentu. Vestibiulio sluoksniai perkuriami bendradarbiaujant Petro Išoros ir Onos Lozuraitytės architektūros studijai kartu su Marija Puipaite, Vytautu Geču, Antanu Gerliku. Talentingi architektai P. Išora ir O. Lozuraitytė taip pat kurs ir V. Tarasovo parodos architektūrą.

Kaip pasakoja A. Gelūnas, jo vizija – kad Radvilų rūmų dailės muziejaus lankytojai galėtų ne tik apžiūrėti parodas ir unikalių



eksponatų gausybę, bet ir ramiai pasėdėti, išgerti kavos, pasitikrinti elektroninį paštą, o tėvai su vaikais galėtų ramiai atsipūsti šeimai skirtose erdvėse.

„Žinoma, muziejus svarbus dėl jame esančių vertybių. Tačiau, be tų vertybių, lankytojams reikia pasiūlyti ir pramogų, ir prieglobstį, ir edukaciją. Visi šie tikslai nėra lengvi, bet įgyvendinami“, – užbaigia A. Gelūnas. O apsilankymą LDM Radvilų rūmų muziejuje norisi tučtuojau įtraukti į privalomus pavasario planus.



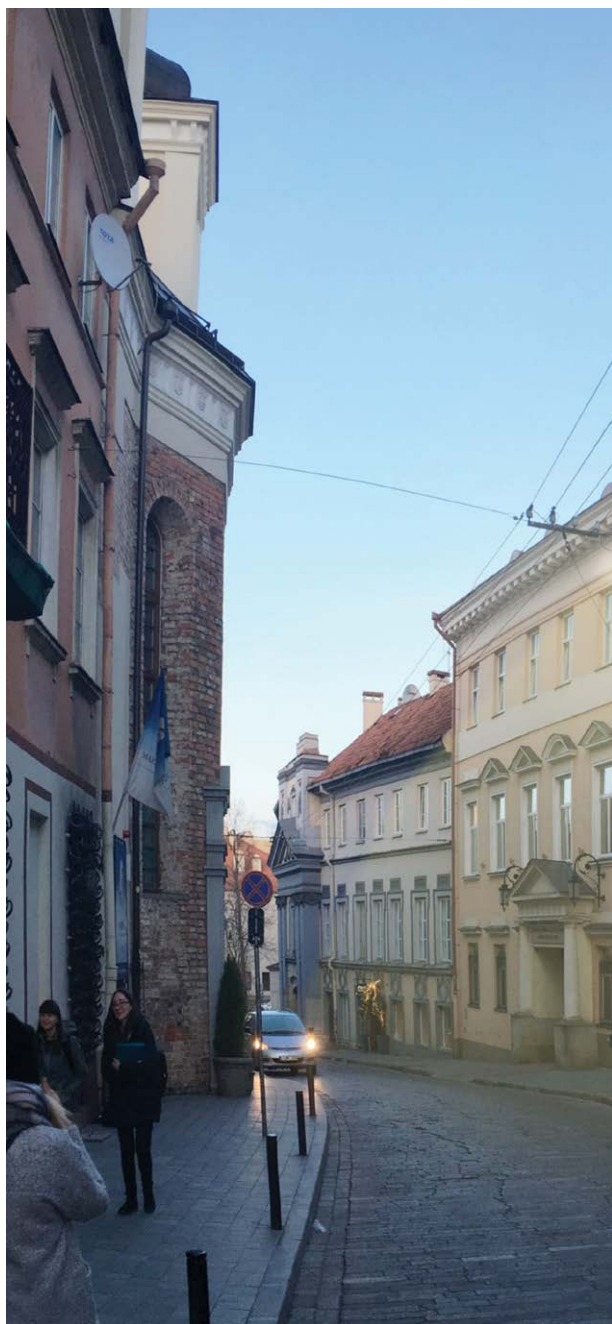
Kur?

Vilniaus g. 24
www.ldm.lt

Vienų rūmų ir daugelio durų istorija

Laura Misiūnaitė

Karališkojo auksakalio namas, Vainų rūmai, Pociejų rūmai, Šlapelių knygynas, „Vilniaus vandenų“ būstinė – visi šie pavadinimai kalba apie tą pačią vietą dabartinėje



Dominikonų gatvėje. Šiandien namai, pažymėti numeriais 9 ir 11, tampa Senatorių pasažu. Pastato šeimininkai ir pavadinimas keičiasi, tačiau istorija išlieka.

Pociejų rūmų sienose kiekvienas amžius paliko savo įspaudą. Po rekonstrukcijos rūmus papuoš XVI amžiaus pilka spalva ir tarpukario formų vitrinos. „DO architects“ vizualizacija



Išlieka ir architektūra. Pastato paskirtis bėgant laikui keitėsi, tai atsispindi ir architektūroje. Rūmų ansamblis statytas XVII–XIX amžiuje, tačiau čia galima aptikti tiek gerokai senesnius gotikinius skliautus, tiek sovietmečio remonto žymes. Naujieji savininkai rekonstruoja pastatus ir ketina išlaikyti autentišką bei atverti juos miestiečiams.

Save išlaikantis organizmas

Pociejų rūmai, taip pat žinomi kaip Vainų rūmai, pavadinimus keitė pagal šeimnininką. Tradicija išmokė mus senuosius pastatus vadinti pagal ryškiausią architektūrinės raidos etapą. Rūmai išlaikė du pavadinimus, siejamus su LDK didikų vardais. Čia gyveno aukštas Vilniaus ir Vitebsko miestų pareigūnas Aleksandras Jasienskis Vaina. Jis sujungė kelis senus mūrinius namus į vientisą ansamblį. Dėl to renesanso laikotarpiu statytuose rūmuose iki šiol išliko gotikiniai rūšiai.

Pociejams, LDK stačiatikių didikų giminei, rūmai atiteko su kraičiu, kai Teresė Vainaitė (Aleksandro anūkė) ištekėjo už Trakų vaivados Aleksandro Pociejaus. Rūmų rūsyje ir pirmame aukšte visada buvo pagalbinės patalpos: oficina (ūkinės patalpos), arklidė, ratinė. Čia taip pat veikė dominikonų vienuolių bravoras, tačiau nėra žinoma, kada jame virtas alus. Antrame aukšte gyveno didikų šeima. Tai atsispindi architektūroje – puošnūs kambariai sujungti lygia durų linija, todėl iš bet kurios vietos galima matyti kituose kambariuose esančius žmones. Pirmajame aukšte dirbę miestiečiai aptarnavo antrajame aukšte gyvenančius aristokratus. Taigi rūmai buvo privati erdvė, save išlaikantis organizmas, Pociejams priklausęs visą šimtmetį.

XIX amžiaus pradžioje grafo Pociejaus rūmuose buvo 22 dideli ir 6 mažesni kambariai. Tokio dydžio turtas netrukus atiteko grafams Umiastovskiams, kurie rūmus suskaidė ir pradėjo nuomoti miestiečiams. Taip pat čia veikė krautuvėlės, arbatinė ir kepykla. Po kito remonto pastatai sujungti ir nuo to laiko kone nekitęs planas dabar yra laikomas viena iš vertingųjų pastato savybių. Rūmai priklausė grafams iki 1940 metų, kai buvo nacionalizuoti sovietų valdžios. Iš Umiastovskių patalpas garsiajam knygynui nuomojosi ir Šlapeliai.

**Šlapelių knygynas
nebuvo pirmasis
Vilniuje, tačiau išliko
ilgiausiai ir veikė
daugiau nei 40
metų. Sutuoktiniai
supirkinėjo
lietuviškas knygas
iš bankrutavusių
knygynų, buvo
įsteigtas ir
skolinamasis
knygynėlis, kurį
dabar pavadintume
komercine
biblioteka.**

Knygynas su slaptais sandėliais

Marijos ir Jurgio Šlapelių knygynas tapo neatskiriama pastato istorijos dalimi. Knygynas buvo svarbus ne tik dėl knygų pardavimo ir leidybos. Jis tapo savotišku lietuvių salonu, tautiškai nusiteikusių inteligentų susibūrimo vieta. Šlapelių muziejaus direktorė Jolanta Paškevičienė pasakoja, kad Šlapeliai, nors dirbo nuostolingai, finansiškai rėmė skurstančius rašytojus: kai kuriems už knygas mokėjo avansu, iš Šatrijos Raganos pirkto rankdarbius.

Panaikinus spaudos draudimą 1904 metais lietuviškų knygų paklausa buvo didžiulė. Vilniuje per trumpą laiką susikūrė 5 lietuviški knygynai. Šlapelių knygynas nebuvo pirmasis Vilniuje, tačiau išliko ilgiausiai ir veikė daugiau nei 40 metų. Sutuoktiniai supirkinėjo lietuviškas knygas iš bankrutavusių knygynų, buvo įsteigtas ir skolinamasis knygynėlis, kurį dabar pavadintume komercine biblioteka.

Vieta knygynui pasirinkta iš finansinių pasakų. Šlapelienė mylėjo knygyną kaip savo vaiką (vadino jį „pirmėivišku“ ir liberaliu!), tačiau nemėgo jo patalpų, kurios buvo tamsios ir drėgnos. Aprašydama knygyną ji mini skliautuotas lubas, kiekvienoje patalpoje vis kitokias. Vienur siena baigiasi žemai, kitur – aukštai, kambariuose bent kelios nišos – viena aukštai, be kopėčių nepasiekiamo, kitos žemai, gilios, vienas mūrelis lyg stalas, kitas lyg krosnis. Šis aprašymas sukuria chaoso, klaidumo įspūdį, kurį patvirtina ir istorija apie lenkų cenzorių kratas.



Lenkijos cenzoriai ilgai stebėjo knygyną, per kratas tikėjosi čia surasti proletuviškos tautinės, politinės literatūros. Taip atrodė Marijos Šlapelienės knygyno sandėliai po kratos 1938 metais. Fotografas nežinomas. Marijos ir Jurgio Šlapelių namo-muziejaus archyvas



Rekonstruotuose Pocių rūmuose atsiras vietos ir knygynui, o Dominikonų ir Stiklių gatves sujungs rūmų kieme įrengtas pasažas. „DO architects“ vizualizacija

1938 metais Šlapelių knygyne buvo nuolat ieškoma nelegalios tautinės ar tiesiog „lenkams priešingos“ literatūros, tačiau ilgą laiką valdžios pareigūnai nieko negalėjo surasti. Patalpos buvo nevienodos ir turėjo atokius jėjimus, nieko nežinota apie papildomus kambarius. Pastarosios kratos metu pastebėtos lemtingos durys buvo apkrautos paltais, užkabintos paprastu kabliuku. Vėliau aptiktos kitos durys, paslėptos gilioje spintoje. Cenzoriai rado daug netinkamos literatūros, o Šlapelienei iškelta byla. Ji buvo laimėta ir knygynas veikė dar dešimtmetį, kol sovietų valdžia konfiskavo knygas ir pareikalavo išsiųsti. Taip knygynas buvo uždarytas. Kitos parduotuvės, butai, kuriuose iki šiol gyveno žmonės, taip pat ištuštėjo.

Sovietmečiu nacionalizuotuose rūmuose veikė komunistinė leidykla, pirčių ir skalbyklų

trestas, įvairios vandentiekio institucijos. Po rekonstrukcijos pastatas dar kartą pasikeitė – sumažėjo langai, Stiklių gatvėje langų linija pakilo aukščiau, o vidus išskaidytas į administracines ir gyvenamąsias patalpas. Nuo nepriklausomybės atkūrimo iki šių dienų čia veikė „Vilniaus vandenys“. Taigi antrame aukšte buvo įrengta biurų, tad privačios gyvenamosios erdvės rūmuose nebeliko. Dabar pastatai vėl renovuojami ir miestiečiams taps atviresni.

Apie senatorius papasakojo dailininkas

Archeologinių tyrimų metu Pocių rūmai atsivėrė tarsi laiko mašina. Kiekvienas amžius sienose paliko savo įspaudą, todėl pasirinkimas rekonstruoti vieną ar kitą spalvą, nišą ar duris yra itin sudėtingas. Pavyzdžiui, rūmų fasadas bus dažomas tamsiai pilka XVI am-



žiaus spalva, tačiau taip pat bus atkurtos Šla-
pelių knygyno vitrinos, įrengtos tarpukariu.

Dažnai baiminamasi, kad rekonstruojamas
senamiestis gatvė po gatvės praras savo
autentiškumą, o architektūros modernumas
užgoš senuosius mūrus. Pastato architektė
Gilma Teodora Gilytė pasakoja, kad čia
sena ir nauja bus derinama akcentuojant
senuosius sluoksnius, tačiau jų neimituojant.
Šiuolaikinę estetiką atitinkančios naujos de-
talės, lengvos ir tiesios linijos išryškins šalia
stūksantį sunkų ir kreivą mūrą, grubesnes
sienų tekstūras. Vis dėlto didžiausią skirtumą
turėtume pamatyti kieme.

Kaip jau minėta, anksčiau kieme buvo apstu
durų, tačiau dabar dauguma jų užmūrytos,
kaip ir vartai Stiklių gatvės pusėje. Naujajam
rūmų savininkui Nielsui Peteriui Pretzman-
nui šis atradimas tapo simboliu, suteikusių
idėją pavadinimui. Senųjų vartų vietoje
bus atidengtas jėgimas, o pastatas vadinsis
Senatorių pasažu. Kodėl Senatorių? Pretz-
mannas pasakoja, kad kartą senamiestyje
prie jo priėjo savo kūrinius pardavinėjantis
dailininkas. Verslininkas pasiūlė jam nupiešti
Pociejų rūmus. Dailininkas grįžo po kelių
savaičių su kūriniu, ant kurio pieštuku buvo
užrašyta trumpa istorija: ši gatvė neoficialiai
vadinama Senatorių gatve dėl čia gyvenusių
garbingų ponų.

**Archeologinių
tyrimų metu Pociųjų
rūmai atsivėrė
tarsi laiko mašina.
Kiekvienas amžius
sienose paliko
savo įspaudą,
todėl pasirinkimas
rekonstruoti vieną
ar kitą spalvą, nišą
ar duris yra itin
sudėtingas.**

Kalbant apie rūmų istoriją, tyrimus bei
rekonstrukciją vis kartojosi žmonių judėjimo
juose motyvas. Reprezentaciniai pastatai ir
tarnybinės patalpos savo laiku turėjo atskirus
vartus, todėl didikai ir juos aptarnaujantys
žmonės važinėjo skirtingomis gatvėmis,
laiką leido skirtingose vietose. Vėliau antro
aukšto kambariai buvo išskaidyti į butus, o
pirmame aukšte kūrėsi smulkūs verslininkai,
teikę paslaugas miestiečiams. Tik nuo XX
amžiaus pabaigos pastato langai naktimis
užtemdavo: čia nebeliko privačios erdvės.
Žmonės čia dirbo ir mokėjo mokesčius,
tačiau laisvalaikio neužsibūdavo. Dabar
antrame aukšte atkuriamos pereinamosios
erdvės, o pirmame aukšte miestiečiai galės
leisti laisvalaikį knygyne ar kavinėje. Arba
bent pereiti senamiestį nukirsdami kampus.

KADRAS

Paveldēto laiko variācijas

Zigmas Pakšaitis

Artūras Jendovickis. Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčia pro Danijos ambasados buto langą, 2017 metai.



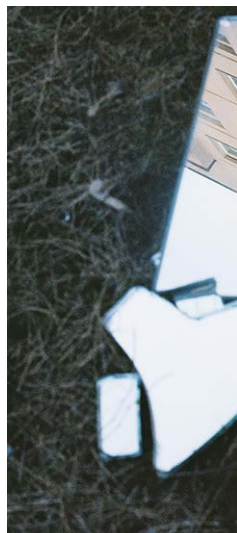
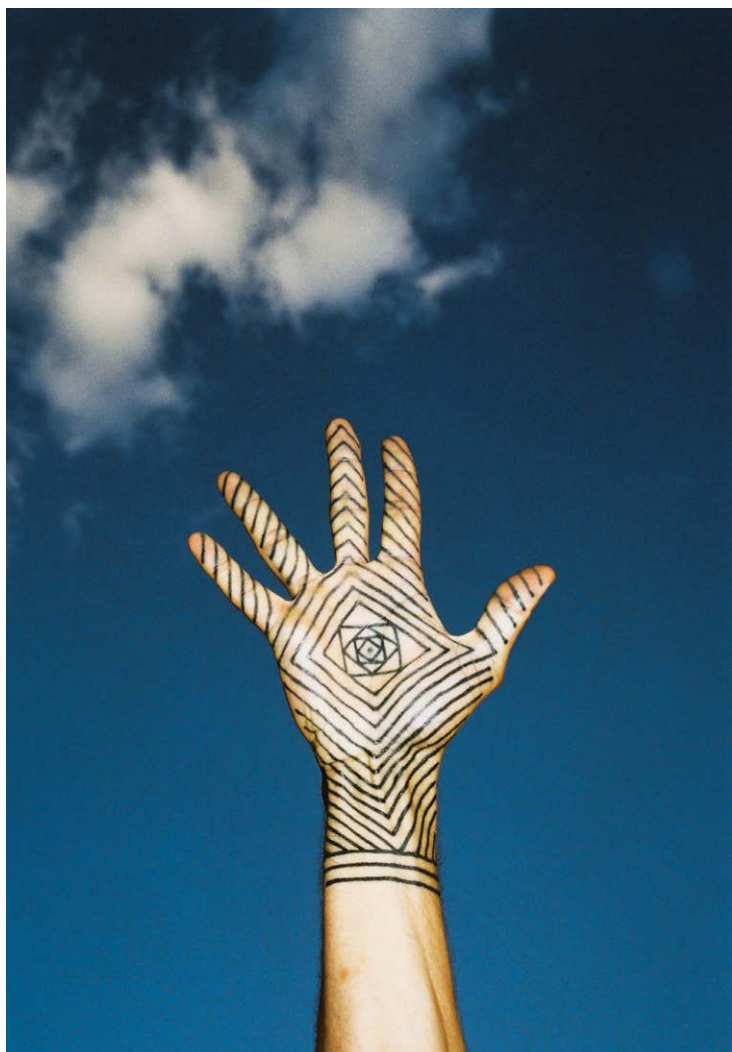


Kiek laiko trunka akimirka? Galbūt tokią sekundės dalį, kuriai nustatytas fotoaparato užraktas. Jam užsivėrus momento žavesys sustoja, virsta ne-kintamu. Tačiau yra fotografijų, kuriose telpa gerokai daugiau. Jos perveria besikeičiantį miestą ir žmones, fiksuoja mirties kilpas, tuos kontrastus, atsirandančius susiduriant laikams, bei leidžia suprasti, kaip greitai sukasi pasaulis.

DJ YUNG ŽIŽEK prisistatantis ir tapatybę viešinti atsisakantis fotografas (g. 1997) vaikšto ant distopijos ašmenų. Jo kadruose alternatyvi kultūra, vakarėliai, muzika ar miestas vaizduojami su gyvulišku polėkiu bei azartu. Tai – savotiška dokumentika, rodanti, kaip jo karta nuspalvina iš tėvų paveldėtas viešąsias erdves, transformuoja rutiną ir teigia unikalų savo balsą. „Gatvės fotografijoje kadras gali vadintis geru, kai jis toks intensyvus, kad atrodo, jog gali užuosti prasmirdusiais kedais nuzulintą betoną ar įsivaizduoti nuotraukoje esančio gyvo žmogaus miegamąjį. Siekiu brutalaus intensyvumo, jis turi šiek tiek

priblokšti ir šokiruoti“, – atvirauja fotografas. DJ YUNG ŽIŽEK kompozicijos – dramatiškos, siužetiškos ir triukšmingos. Jose glūdi tam tikra perdirbimo („recycle“) estetika, kai raštai ir spalvos skolinamos iš miegamųjų rajonų daugiabučių, šiukšlių, padėvėtų rūbų ar net sudegusio automobilio, o bet kokį monumentalumą keičia grafičiai, tatuiruotės ar nepakeliamai sutirštinta buitė, o čia pat nukniauktos STOP juostos gali tapti papuošalu bei laisvės simboliu. Ši įtampa tarsi perdavimo aktas, kai viešosios erdvės pereina iš vienos kartos kitoms.

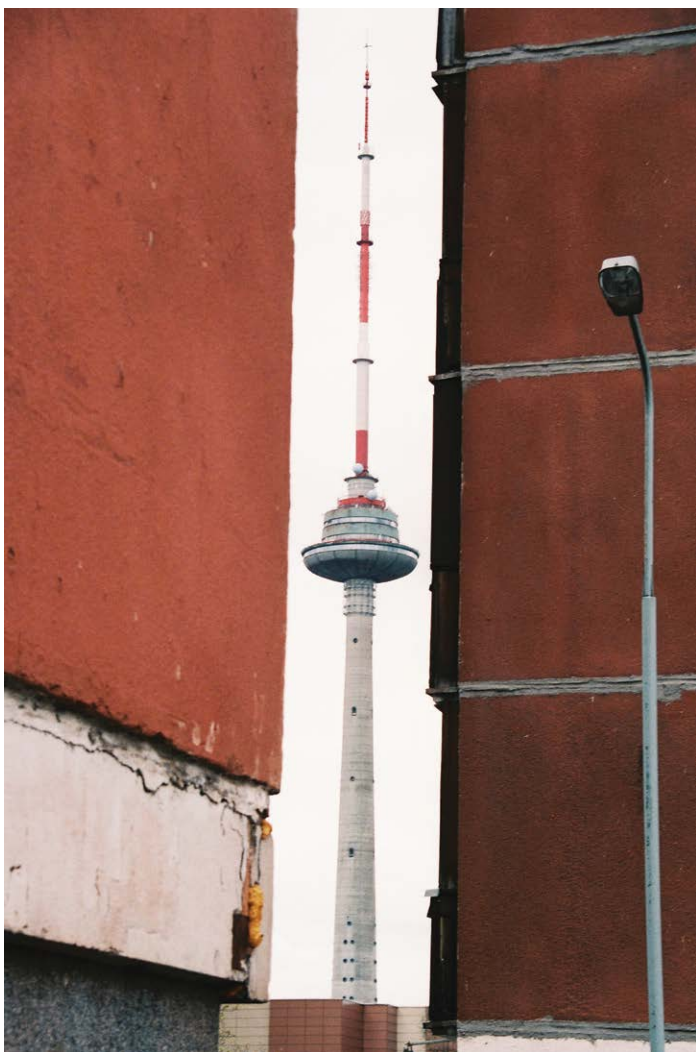
DJ YUNG ŽIŽEK fotografijos (iš kairės į dešinę): „Ne sapnas“, 2019; „Be pavadinimo“, 2019; „Tulžis“, 2018; „Be pavadinimo“, 2018.



Subtiliau klausimus miestui bei laikui kelia Artūras Jendovickis (g. 1988). Jo darbai sugretina monumentalius bei paveiksliskus miesto vaizdus su asmeniškais interjero fragmentais. Susidūrus dviem žiūros lygiams galima jausti, kad fasaduose laikas vos slenka, kai tuo pat metu interjeruose taikosi prie žmogaus ir nuolat kinta. Kontrastas verčia klausti, kaip skiriasi gyvenimas viduje bei išorėje, leidžia nujauti, kad tiek, kiek viešosios erdvės keičia privačias, privačios irgi keičia viešąsias, o miestą sukuria ne tik patys matomi objektai, bet ir stebėjimo būdas. Žmonės tiesiogiai nuotraukose neda-

lyvauja. Autorius svarsto, ar žmogaus figūra atitrauktų dėmesį nuo paties vaizdo. Toks žingsnis leidžia žvelgti ne į konkretų asmenį, o to asmens akimis. Juk kiekvieno stebėjimo rezultatai priklauso ir nuo paties stebėtojo.

Norisi gyventi taip, kad praeitis būtų ne našta, o medžiaga kūrybai. Mes nekuriame baltame lape. Kiekvienas žingsnis yra kupinas istorijos. O istorija virsta asmeninėmis istorijomis, jei tik pavyksta žvelgti atvirai bei žaismingai; suprasti, ką paveldėjome ir kuo tai norime paversti.



Apie operą be namų

Miglė Kolinytė

Ar pagalvojus apie operą akyse išskyla raudonasis operos ir baleto teatro kilimas ir iš orkestro duobės kyšanti dirigento lazdelė? Ana Ablamonova yra tas žmogus, kuris geriausiai papasakos apie kitokį – šiuolaikinės operos – pasaulį. Dėl jos prodiusuotų šiuolaikinės operos projektų stipriai paryškėjo Lietuvos kontūras muzikos pasaulio žemėlapyje, o Vilniaus gatvės virto jo istoriją atskleidžiančių garsinių pasakojimų aikštele.

Ana, kurioje Vilniaus dalyje užaugai? Kokį Vilnių iš tų laikų atsimeni?

Gimiau Antakalnyje, ten praleidau vaikystę, o didžiąją gyvenimo dalį gyvenau Justiniškėse. Tuometį Vilnių prisimenu pilkesnį nei šiandien, bet labai jauką. Vaikystėje teko daug važinėti tarp Antakalnio ir Justiniškių, kai vykdavau į Balio Dvariono muzikos mokyklą, tad mano prisiminimuose išliko labai ryškūs senieji Vilniaus troleibusiai.

Ar muzikos mokykloje ir įvyko pirmoji tavo pažintis su opera?

Išties muzikos mokyklos programa supažindino su šiuo žanru. Tačiau ryškus susidomėjimas muzika ir supratimas, kad tai – kryptis, kuria norėčiau judėti, atsirado paauglystėje. Kai man buvo dvylika, susidomėjau ir opera: sužavėjo ne konkretus spektaklis, o žanro mechanizmas – iš ko opera susideda ir kaip joje viskas veikia.

Verdama sunkias LMTA duris A. Ablamonova pasakoja, kad seniau vyriausi akademijos dėstytojai laukdavo, kol jiems duris atidarys jauni studentai. Buvo juokaujama, kad šios durys – testas, parodantis, jog jau metas išeiti į pensiją. Agnės Katmandu nuotr.



Ta opera, su kuria susipažinai, visgi buvo klasikinė. Kada supratai, kad puošnūs kostiumai ir butaforija scenoje nėra vienintelis būdas, kaip gali atrodyti opera, ir kad norėtum sukti šiuolaikinės operos keliu?

Iš tikrųjų, pirmiau patekau į šiuolaikinės operos virtuvę ir tik tada supratau, kokios plačios yra jos galimybės. 2007-aisiais studijuodama Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje magistrantūroje muzikos vadybą Akademijos Centrinį rūmų lentoje pastebėjau skelbimą – jauni kompozitoriai su Jonu Sakalausku (dabartiniu Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro vadovu) priešaky ruošiasi kurti ir statyti naujas operas, ieško atlikėjų. Kaip tik tuo metu Peterburge baigiau choro dirigavimo studijas, tad pasisiūliau atlikti chormeisterės pareigas. Prasidėjus muzi-

„Laukdamas „Traviatos“ ar kito klasikinio repertuaro kūrinio premjeros gali įsivaizduoti apčiuopiamesnę galutinį rezultatą. Šiuolaikinės operos atveju susiduri su daugiau nežinomybės. Vertinu tai kaip didelį privalumą, būtiną kūrybinio atradimo aplinkybę.“

kinėms repeticijoms, lygiagrečiai išsiplėtė ir organizacinių rūpesčių ribos: mačiau, ką reikia padaryti, kad reikalai judėtų į priekį, ir natūraliai imdavausi tų užduočių.

Taip, artėjant pirmajam Naujosios operos akcijos (NOA) festivaliui su Jonu prisiėmėme pagrindinį organizacinių rūpesčių smūgį. Buvo beprotiškas laikas: darbai vyko dieną, naktį. Vieno naktinio susirašinėjimo metu pa juokavome, kad tai, kas vyksta, yra kažkokia operos narkomanija. Taip buvo sukurtas pavadinimas „Operomanija“, kuriuo įvardijome visą mūsų bendruomenę. Įvykus pirmajam NOA festivaliui, supratau, kad šis žanras yra plati erdvė kūrybai, vadybai ir atradimams.

Pirmieji jūsų prodiusuoti darbai pateikė kardinalių pokyčių, pavyzdžiui, operos „Geros dienos!“ dainininkai buvo aprenkti prekybos centro kasininkų liemenėmis ir pasodinti kėdėse su brūkšinių kodų skeneriais. Kūrinys sulaukė milžiniškos pasaulinės sėkmės, bet ar nebuvo baisu prieš išleidžiant tokį darbą?

Buvo ne baisu, o labai smalsu! Jaučiau begalinį azartą kartu su menininkais rengdama ir paleisdama į pasaulį visus darbus. Tikriausiai laukdamas „Traviatos“ ar kito klasikinio repertuaro kūrinio premjeros gali įsivaizduoti apčiuopiamesnę galutinį rezultatą. Šiuolaikinės operos atveju susiduri su daugiau nežinomybės. Vertinu tai kaip didelį privalumą, būtiną kūrybinio atradimo aplinkybę.

Kokius didžiausius iššūkius išskirtumėte darbe, kuriame nuolat reikia laužyti nusistovėjusias tradicijas?

Nesiekiamo laužyti tradicijų. Realizuojame savo idėjas, kurios neretai yra vertinamos

kaip priešprieša klasikiniam repertuarui. Šiuolaikinės operos iššūkiai, manyčiau, panašūs į klasikinės – techniniai ir logistiniai idėjų įgyvendinimo niuansai, kūrybinių komandų narių emocijos ar nesutarimai... Ir vienur, ir kitur iš esmės – tos pačios problemos. Žinoma, skiriasi mūsų ir klasikinį repertuarą statančių valstybinių teatrų infrastruktūros ir jų organizavimo ypatumai. Kiekvienam spektakliui turime iš pagrindų pasirūpinti tuo, kas teatruose, regis, kaip duotybė jau yra vietoje. Suprantama, tokios aplinkybės turi įtakos kūrybiams sprendimams.

Kalbamės prabėgus vos parai po to, kai iš Scenos meno kritikų asociacijos gavote Meno rakto apdovanojimą už nuopelnus šiuolaikinės operos srityje. Kaip jaučiatės?

Toks dėmesys yra neįprastas. Prodiuseriai juk dirba užkulisiuose. Jaučiuosi užtikrinčiau dėl praeities. Matyt, tai, kas buvo padaryta, turi kažkokios prasmės.



Garsinio pasivaikščiojimo „Glaistas“ metu dalyvių grupė keliauja po buvusio Vilniaus geto teritoriją. Modesto Endruško nuotr.



Prodiuseriai dažnai lieka užkulisiuose. Vis dėlto
A. Ablamonova buvo pastebėta – šiomet jai įteiktas
Meno rakto apdovanojimas. Agnės Katmandu nuotr.

Vienas naujausių jūsų projektų – garsinis patyrimas „Glaistas“, leidžiantis pasiteltus muzikos ir garso įrašus įsijausti į Vilniaus geto kasdienybę. Kaip garsas padeda pažinti miesto istoriją?

Šiame kūrinyje vaizdas yra tiek pat svarbus kaip ir garsas. Dalyviai eina miesto gatvėmis ir mato 2020 metų „užglaistytą“ Vilnių kaip priešpriešą tam, ką girdi ausinėse – holokaustą išgyvenusių asmenų prisiminimus ir jų pasakojimų inspiruotą muzikinį takelį. Izraelyje šiuo metu gyvenantys tuomečio Vilniaus geto gyventojai atskleidė savo patirtis, susijusias su konkrečiomis tuomečio Senamiesčio gatvėmis, pastatais ir juose išgyventomis situacijomis. Pirminė sumanymo idėja buvo sceninis kūrinys holokausto tema, tačiau kūrybinio proceso metu paaiškėjo būtinybė rinktis kitą, paveikesnį ir temą galintį atskleisti formatą. Įtikinamai kalbėti apie Šoa klasikinėmis teatro priemonėmis pasirodė dirbtina, neįveikiama užduotis, todėl kūrėjai pasirinko dokumentinę audiomedžiagą paremtą garsinio pasivaikščiojimo koncepciją. Artimiausiu metu patirti „Glaistą“ kviesime jau šių metų kovą. Lietuviško pavasario vėsa ir tamsa šiam kūrinui labai tinka.

Opera turi gana aiškius savo namus – operos teatrą ar filharmoniją. Kur, tavo nuomone, yra šiuolaikinės operos namai?

Šiuolaikinė opera kol kas neturi namų. Gali atrodyti, kad tai yra trūkumas, tačiau, jei turėtume pastovius namus ir juos reikėtų nuolat užpildyti turiniu, vargu ar atsirastų toks darbas kaip „Glaistas“. Viena vertus, namų neturėjimas suvaržo, bet kartu ir atriša rankas bei leidžia laisvai fantazuoti galvojant apie labai įvairias lokacijas. Mūsų kūriniai buvo rodyti skirtingose erdvėse – nuo

teatrų, meno galerijų iki planetariumo ar net buvusio Vilniaus geto teritorijos. Neseniai Šiauliuose komiksų operą „Alfa“ rodėme ir didžiuliame lengvosios atletikos manieže.

„Šiuolaikinė opera kol kas neturi namų. Tai, viena vertus, suvaržo, bet kartu ir atriša rankas bei leidžia laisvai fantazuoti galvojant apie labai įvairias lokacijas.“

Dar sugrįžkime prie Vilniaus. Kai deriname susitikimo vietą, minėjai, kad tavo diena driekiasi tarp automobilio, Vilniaus gatvių ir įvairių muzikos, teatro, menų institucijų bei pastatų. O kaip atrodo tavo maršrutas, kai nedirbi?

Man atrodo, kad aš visą laiką dirbu (juokiasi). Labai mėgstu naktinius pasivažinėjimus mieste automobiliu, tai – mano atsipalaidavimo būdas. Vakare, grįždama namo, stengiuosi kaskart pasirinkti vis skirtingą maršrutą. Net psichologai pataria nuo taško A į tašką B eiti skirtingais keliais, kad nuolat aktyviai dirbtų smegenys ir nepamirštum galvoti, kaip pasiekti savo kelionės tikslą. Tai padeda ir gyvenime, ieškant būdų, kaip priimti įvairius sprendimus.

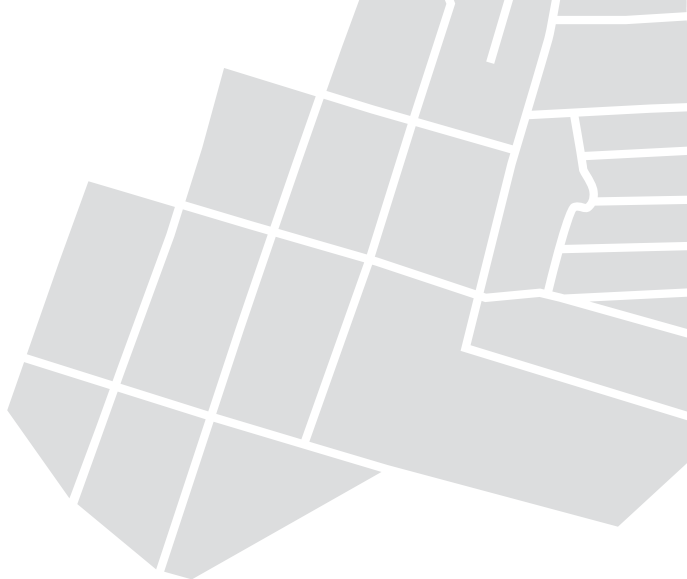


Daugiau

„Facebook“: Operomanija

Šokolado dėžutėje

Gabija Karlonaitė
Agnės Katmandu nuotr.



Sostinė su šokoladu susijusi gana artimai – čia gaminamą šokoladą sudėję į vieną dėžutę gautume spalvingą asorti. Vilniaus šokolado gamintojai stengiasi ne tik patenkinti kintančius smaližių lūkesčius, siūlydami šį skanumyną be cukraus ar moliūgų skonį jame, bet ir puoselėja istorines saldinių receptūras.

Vilniaus įsikūrimą paaiškina legenda apie Gedimino sapną, o kalbėti apie Vilniaus ir šokolado ryšius galima nuo iki šiandienos Gedimino prospekto 2A pastato prieangyje šokoladą valgančių meškiukų skulptūrų. Tai – šokolado pramonės pėdsakas, puošęs XIX amžiaus pabaigoje–XX amžiaus pradžioje veikusią „Viktorijos“ saldinių ir šokolado parduotuvę.

Tokiu pačiu pavadinimu šokoladą gaminusi manufaktūra per keletą metų išaugo į rimtą fabriką Mindaugo ir Šaltinių gatvių sankryžoje, kuriame dirbo apie 800 žmonių. Deja, neilgai trukus 1914 metais gamyklą sunaikino didžiulis gaisras, o atslinkusios karo negandos sutrukdė jį atstatyti.



Šiandien „Vilniaus pergalė“ siūlo didžiausią saldumynų asortimentą. Be įprastų, bet velkos pradžioje sukurti šokoladiniai saldumalai „Vilnius“ ir „Sostinė“ išliko vieni populiariausių.





Saldainio „Vilnius“ gamyba iki šiol trunka 96 valandas. Visą parą šokoladas yra „konšuojamas“ – maišomas, smulkinamas, lyg glostomas. Po to masė suplakama su grietine, sviestu ir viskas paliekama bręsti dar dvi paras.

Dviejų kartų saldainiai

Nepaėjus nė dešimtmečiui, kai supleškėjo „Viktorija“, šokoladą pradėjo gaminti fabrikas „Fortūna“, o 1952 metais jį pakeitė viena moderniausių to laikotarpio konditerijos gamyklų „Pergalė“. Visas „Vilniaus pergalės“ asortimentas buvo gaminamas Vilniuje iki pat 2018-ųjų, kai įmonė įsigijo Šiauliuose esantį „Naujosios rūtos“ fabriką ir taip dar labiau padidino gamybos pajėgumus.

Šiandien „Vilniaus pergalė“ siūlo didžiausią saldumynų asortimentą Baltijos šalyse, bet veiklos pradžioje sukurti šokoladiniai saldainiai „Vilnius“ ir „Sostinė“ išliko vieni populiariausių. Jų gamintojai skaičiuoja, kad su šiais saldainiais jau užaugo dvi lietuvių kartos.

„Pats seniausias mūsų gamyboje išlikęs produktas – „Sostinė“. 1959 metais sukurtas skanumyno receptas beveik nesikeitė, kad būtų išlaikyta jo autentiška. Tai – trapus

saldainis, todėl jo gamyboje žmogaus rankų darbui teko svarbus vaidmuo. Šiandien procesas jau automatizuotas, bet šių saldainių atsiradimas tebėra ilgas ir išskirtinis procesas“, – pasakoja Justas Razmus, „Vilniaus pergalės“ rinkodaros direktorius.

„Sostinė“ turi du atskirus sluoksnius – klampią ir lipnią pomadą, iš kondensuoto pieno ir cukraus bei skystą, prakandus išbėgantį pieno likerį. Pastarasis gaminamas iš pieno ir šlakelio alkoholio. Visa tai aplieta traškiu šokolado sluoksniu.

„Kiek vėliau, 1963 metais, buvo pagaminti saldainiai „Vilnius“. Jų receptūra taip pat – išskirtinė. Sklando legenda, kad ją sukūrusį technologą P. B. Šulmaną ikvėpė prancūziškas putėsių desertas, dar žinomas kaip „musas“. Todėl pagrindiniais saldainių ingredientais tapo šokoladas, sviestas ir šviežia, kas rytą į fabriką pristatoma grietinėle“, – pasakoja J. Razmus.

Šio saldainio gamyba iki šiol trunka 96 valandas. Visą parą šokoladas yra „konšuojamas“ – maišomas, smulkinamas, lyg glostomas. Po to masė suplakama su grietinėle, sviestu ir viskas paliekama bręsti dar dvi paras.

„Vilnius“ ir „Sostinė“ praverčia įvairių progų metu – ir kaip desertas, ir kaip suvenyras ar dovana iš Vilniaus.

„Įvertinę tokį svarų saldainių vaidmenį, nuolat ieškome būdų, kaip nustebinti jų pirkėjus – pristatėme dovanai sukurta metalines šokolado dėžutes. Praėjusiais metais pirmą kartą išdrįsime improvizuoti su šių saldainių skoniu. Pristatėme riboto leidimo produkciją su japoniškais citrinomis ir juodųjų pipirų

deriniu su juodaisiais serbentais. Šiemet ir vėl planuojame naują riboto leidimo saldainių partiją su netikėtais skoniais“, – išduoda pašnekovas.

Belgiška tradicija – lietuviškas skonis

Netikėto skonio šokoladinius saldainius Vilniuje gamina ir rusų kilmės belgės Elena Krasnova ir Yaro Voron nuosavoje šokoladinėje „Theobromine“. Nuo 2016 metų veikianti ateljė yra įsikūrusi ant Vokiečių ir Šv. Mikalojaus gatvių kampo. Tame pačiame pastate gaminamas ir čia pat parduodamas rankų darbo šokoladas. Dukros ir mamos šokoladiniai saldainiai yra išskirtiniai – gaminami pagal belgišką tradiciją, bet netipinio skonio, o padiktuoti lietuviškų akcentų – moliūgų, aguonų, česnakų ir pan.

„Mūsų ateljė atidarymas pakeitė Vilniaus šokolado valgymo kultūrą. Daugelis svečių niekada nebuvo ragavę rankų darbo šokolado. Pasiūlėme neįprasto skonio – iš pradžių 55 saldainių asorti, dabar apsiribojome 25 pačiais populiariausiais. Pristatėme kai ką visiškai naujo Vilniui“, – užtikrintai kalba Y. Voron.

Anot pašnekovės, šokolado tradicija Lietuvoje dar labai jauna, palyginus su Belgija: „Čia žmonės įpratę prekybos tinkluose pirkti spalvotą masinės gamybos šokolado dėžutę su daug blizgančių popieriukų ir plastiko viduje. Mes siūlome aukštos kokybės skanumyną – tai unikalus produktas rinkoje, kurį greitai pamėgo įvairūs žmonės.“

Pašnekovė prisimena, kad atidarydama šokoladinę tikėjosi, jog čia dažniausiai lankysis vidutinio amžiaus ir aukštesnes pajamas gaunantys miestiečiai. Šokolado gamintojos

klydo. Darbo dienos vakare užsukusi išgerti karšto šokolado nustembu, kad šokoladinė pilna moksleivių ir pagyvenusio amžiaus žmonių, prie kavos puodelio skanaujančių šokoladinį saldainį.

„Theobromine“ siūlomas karštas šokoladas yra gaminamas iš šokolado granulių ir su-
plakto šilto pieno. Išgėrus tokį gėrimą svarbu nepamiršti pasinaudoti šaukšteliu ir nugriebti nuo puodelio sienelių ištirpusį šokoladą. Tai – pati maloniausia dalis.



Kur?

Vokiečių g. 18A

Ne juodasis, tačiau sveikas

Vilniuje ekologiškais produktais prekiaujančių krautuvėlių ir knygynų lentynose irgi galima rasti įvairaus skonio šokolado – levandų, cinamono su migdolais, rožių žiedlapių su pipirais ir pan., bet be cukraus ir gyvūninės kilmės produktų. Tokio skanumyno idėją, pavadinimu „Ach“, įgyvendinusi Karolina Brusokienė sako, kad ją paskatino noras valgyti sveiką, bet ne vien tik juodąjį šokoladą.

Pašnekovę gaminti šokoladą įkvėpė pokyčiai gyvenime, o tiksliau – persikėlimas gyventi į Vilnių: „Anksčiau Druskininkuose dirbau su statybų projektais, o persikėjusi pas vyrą į Vilnių panirau į kur kas romantiškesnį verslą – šokolado gamybą. Apie tokią veiklą svajoju jau seniai. Pradžioje šokoladą gaminome Vilniaus senamiestyje, nedidelėse patalpose, o juo prekiauti pradėjome taip pat šalia esančiuose butikuose, kavinėse, Tymo turguje.“

Išaugus susidomėjimui tokiu šokoladu gamybos mastai greitai peraugo ir patalpas miesto centre, todėl dabar gamyba yra perkelta į užmiestį.

Dar neparagavus „Ach“, kyla noras jį paimti į rankas. Išskirtinio dizaino – įvertinta apdovanojimais ir pastebėta užsienio dizaino konkursuose šokolado pakuotė greitai paperka.

„Man svarbu malonumą pajusti nuo pirmos akimirkos, todėl stengiuosi, kad ir „Ach“ tai suteiktų – vos pamačius pakuotę ar pajutus kvapą. Beje, kvapas yra šokolado kokybės rezultatas“, – pasakoja K. Brusokienė.

Nors šis šokoladas dažniausiai vadinamas veganišku, pašnekovė jį pristato kaip sveiką šokoladą: „Jeigu tai būtų tik veganiškas produktas, jo sudėtyje užtektų atsisakyti pieno miltelių. Nusprendėme visoje gamyboje naudoti tik aukštos kokybės produktus, o gyvūninės kilmės produktus ir cukrų pakeisti sveikais ir ekologiškais. Pavyzdžiui, vietoje cukraus naudojame agavų cukrų, o skonio stipriklius keičiame ekologiškais maistui tinkamais eteriniais aliejais.“

„Labiausiai lietuvių ir kitų šalių smaguriautojų pamėgtas šokoladas yra su pistacijomis ir druska, migdolais ir cinamonu bei levandomis ir citrinomis. Pastarasis skonis vienas kontroversiškiausių – lietuviams patinka, o užsieniečiams pasirodė, kad levandos tinkamos tik higienos prekėse“, – pasakoja šokolado autorė.

Ji priduria, kad dėl skonio įvairovės galėtų kasdien išleisti po naują produktą: „Daug idėjų sukasi galvoje, tačiau jas įgyvendinti nėra paprasta – kiekvienam naujam gaminiui reikia išskirtinės pakuotės, ekologiško produkto sertifikato, rasti ingredientų, kurių dažniausiai Lietuvoje nėra. Nepaisant to, stengiamės stebinti kokybiško šokolado mėgėjus ir džiaugiamės, kad vis daugiau net ir didžiųjų gamintojų dailosi į sveikesnės šokolado produktų alternatyvas.“

„Labiausiai lietuvių
ir kitų šalių
smaguriautojų
pamėgtas
šokoladas yra su
pistacijomis ir
druska, migdolais ir
cinamonu bei
levandomis ir
citrinomis.
Pastarasis
skonis vienas
kontroversiškiausių –
lietuviams patinka,
o užsieniečiams
pasirodė, kad
levandos tinkamos
tik higienos
prekėse“.





Pajusti Prancūziją

Virginija Sližauskaitė
Agnės Katmandu nuotr.

Kai mažo vaiko paklausi, kas yra Prancūzija, jis atsako – Eifelio bokštas. Kai to paties klausi senolio, atsakymas nesiskiria. Taip pasakoja Prancūzų instituto Lietuvoje direktoriaus asistentė Giedrė Bernotaitė-Salfati, pridurdama, kad Prancūzija ir jos kultūra – labai platus dalykas, kurio apraiškų galima aptikti visame pasaulyje, gausybėje šalių ir miestelių. Vilnius, žinoma, tikrai ne išimtis.

Marga namo raida

Tiems, kas klajoja Vilniuje ir ieško prancūziškos dvasios, tereikia nueiti iki Didžiojoje gatvėje esančio pastato, pažymėto nr. 1. Prieš akis – Prancūzų institutas Lietuvoje, o apsidairius akys užkliūva už šalia esančio prancūziško knygynėlio, taip pat – kavinės „Café de Paris“. Visos vietos – vertos apsilankymo, o jei labiau norisi šminėti lauke, šalia – miestiečių visuomet pilnas Konstantino Sirvydo skveras, paprastai vadinamas prancūzparkiu.





Į kavinę „Café de Paris“ krosnis nuleista iš viršuje esančių patalų, kurias anaujinus įkurta Prancūzų instituto mediateka.

Tačiau norint geriau suprasti šios prancūziškos oazės Vilniuje atsiradimą ir raidą reikia nusikelti kelis šimtmečius atgal. Kaip pasakoja G. Bernotaitė-Salfati, Didžiosios gatvės pradžioje esantis pastatas aprašomas XVI amžiaus šaltiniuose, jo savininkas – Žygimantas Senasis. Vėliau pastatas buvo atiduotas pilininkui, keliavo iš rankų į rankas, jį sutvarkė jėzuitai, o iki pat 1939 metų patalpose gyveno Vilniaus universiteto profesoriai.

Bene žymiausias gyventojas Didžiojoje gatvėje esančiame name – profesorius Josephas Frankas. Iš Vienos atvykęs J. Frankas kartu su žmona Kristina namus pavertė miesto grietinėlės apsilankymų vieta. Elito pokalbius iki šiol mena sienos, į kurias dabar remiasi Prancūzų instituto Lietuvoje mediatekos lentynos.

Pats institutas Didžiojoje g. 1 buvo įkurtas 1998 metais, kai vietą tuomečiam Prancūzijos ambasadoriui Lietuvoje pasiūlė profesorius Vytautas Landsbergis. Nors namas, kaip pasakoja G. Bernotaitė-Salfati, buvo visiškai apleistas, Prancūzijos vyriausybė netrukus jį restauravo ir pritaikė veiklai.

Anot G. Bernotaitės-Salfati, instituto svečiai gali nesunkiai išvysti išsaugotus praeities ženklus: „Turime puikiai restauruotą gotikinį rūšį, kuriame – ekspozicijų salė su sienose paliktais dideliais akmenimis. O štai šalia esančioje „Café de Paris“ – paties J. Franko apartamentuose stovėjusi krosnis, kuri buvo išsaugota ir nuleista iš buto į kavinės patalpas. Kur dar freskos, menančios XVI amžiaus vidurį. Tereikia gerai apsižvalgyti.“

Instituto svečiai
gali nesunkiai
išvysti išsaugotus
praeities ženklus:
„Turime puikiai
restauruotą gotikinį
rūšį, kuriame –
ekspozicijų
salė su sienose
paliktais dideliais
akmenimis. O štai
šalia esančioje
„Café de Paris“ –
paties J. Franko
apartamentuose
stovėjusi krosnis,
kuri buvo išsaugota
ir nuleista iš buto į
kavinės patalpas.
Kur dar freskos,
menančios XVI
amžiaus vidurį.“

Praeiviai vis dar bijo užėti

Prancūzija, tvirtina G. Bernotaitė-Salfati, Lietuvai ir jos gyventojams visuomet buvo svarbi šalis. Iki šiol nepaliaujamai žavimasi prancūzų kultūra, o, pavyzdžiui, Prancūzijos universitetai laikomi aukštojo mokslo etalonais.

Tokių įžvalgų G. Bernotaitė-Salfati pateikia iš patirties. Ji bendrauja ir padeda į institutą atėjusiems ir naudingos informacijos ieškan-tiems lietuviams. O štai užsukančių į institutą tiesiog praleisti čia laiko ir pasimėgauti tei- kiamomis paslaugomis, pastebi pašnekovė, vis dar trūksta.

„Daugelis bijo užėiti į Prancūzų institutą Lietuvoje, nes mano, kad tai – uždara erdvė, kai kurie prisibijo, nes nemoka prancūzų kalbos. Tačiau mes esame labai atviri, o viską, ką siūlome, siūlome su vertimu į anglų ar lietuvių kalbas. Antradieniais savo kino salėje nemokamai rodome prancūzišką

kiną, į kurį gali ateiti visi, kurie nori. Instituto bibliotekoje – maždaug 18 tūkst. leidinių. Ne tik prancūziškų, bet ir išverstų į kitas kalbas. Čia laisvai galima ateiti, skaityti, dirbti. Kol kas tuo labiau naudojasi besimokantys pran- cūzų kalbos, tačiau kviečiame visus“, – sako svetingai nusiteikusi G. Bernotaitė-Salfati.

Vienintelis toks knygynas regione

Tikrai – praeiviai, klaidingai manantys, kad institute pasijus svetimi, dažniau renkasi šalia esančią kavinę „Café de Paris“. G. Bernotai- tė-Salfati pasakoja, kad kavinė šioje vietoje atsirado kartu su institutu.

Iš pradžių – Žygimanto Senojo, kur kas vėliau – Josepha Franko namas, kuriame nuo 1998 metų karaliauja prancūziška kultūra.





LIBRAIRIE FRANÇAISE

Maupassant

Kundera

Atlas
géant

Biblica

„PEINTURE
ESPAGNOLE

SALGADO

L'HERMITAGE

œuvre

Le Christ

provenance

Platonas

LES FLEURS DE MAI

LES FLEURS DE MAI

FAROUK

vienintelj tokj regione pranožiška knygną atvyksta pirkejai iš aplinkinių šalių.

„Patalpos nuomojamos, todėl kavinės šeiminkai keičiasi, tačiau prancūziška dvasia čia išlieka. Daugiau veiksmo pajusti galima, žinoma, atėjus vakare“, – šypteli pašnekovė.

Kur kas ilgesnę istoriją turi knygynas, įkurtas Didžiojoje g. 1 esančio namo pirmame aukšte. Dabar tai – puikiai kiekvienam žinoma prancūziškų leidinių šventovė, bet knygos čia karaliavo ir anksčiau, tik kitokios.

G. Bernotaitė-Salfati teigia, kad dar XIX amžiaus pradžioje knygyną šioje vietoje įsteigė Friderikas Moricas. Prancūziška dvasia vieta pakvipo, kai knygyną įsigijo Prancūzijos ir Lietuvos aktorė, visuomenės veikėja Karolina Masiulytė-Paliulis.

„Reikia pasakyti, kad tai – vienintelis toks prancūziškas knygynas regione. Į jį apsipirkti atvažiuoja baltarusiai, latviai, estai, vykdomi užsakymai... Knygyno erdvė taip pat nuomojama, šiuo metu juo rūpinasi ir gerus leidinius į Vilnių veža „Žaros“ leidykla. Smagu, kad knygyne netrūksta lankytojų, kurie mielai perka arba tiesiog varto knygas, albumus ar atvirukus. Tam net nebūtina mokėti prancūzų kalbą“, – pasakoja G. Bernotaitė-Salfati.

Gary ir prancūzakalbiai lietuvių vaikai

Paklausta apie kitas sąsajas su Prancūzija Vilniuje, G. Bernotaitė-Salfati negali nepaminėti ir visame pasaulyje žinomo bei mėgstamo rašytojo Romaino Gary: „Šis asmuo – labai svarbus institutui. Esame net sukūrę specialią interneto svetainę (ją galima rasti Prancūzų instituto Lietuvoje interneto puslapyje), kurioje galima aptikti gausybę mūsų kolegos surinktos medžiagos apie R. Gary. Viskas sudėta į vieną vietą – interviu su rašytojo gyvenimą ir kūrybą nagrinėjusiais

Frankofonija žymi visame pasaulyje prancūziškai kalbančius žmones, kurių dabar – daugiau nei 300 mln. O štai Tarptautinė frankofonijos organizacija šiais metais mini 50 metų jubiliejų ir vienija daugiau nei 80 valstybių narių, tarp kurių narės stebėtojos statusą turi ir Lietuva.

prancūzais, archyvinė medžiaga ir duomenys, kad R. Gary gimė Vilniuje, o jo motina čia turėjo siuvimo ateljė.“

Nuo praeities gręždamasi į ateitį, G. Bernotaitė-Salfati trumpai papasakoja ir apie Vilniaus tarptautinį prancūzų licėjų. Įkurtas padedant Prancūzų ambasadai, licėjus šiuo metu gali pasigirti vis augančių mokinių skaičiumi.

„Licėjuje viskas dėstoma prancūzų kalba, mokomasi pagal prancūzų švietimo programą. Žinoma, šią mokyklą lankantys vaikai turi mokėti prancūzų kalbą, o išėję jie gali pasigirti puikiais prancūzų ir kitų užsienio kalbų įgūdžiais. Taigi išgirsti prancūziškų

pokalbių galima ne tik čia, institute, bet ir vaikstant šalia licėjaus Antakalnyje“, – teigia G. Bernotaitė-Salfati.

Frankofonijos dienomis – dėmesys klimatui

Yra vienas metų mėnuo, kai prancūzų kalba Vilniuje, o ir visoje Lietuvoje, skamba dažniau ir garsiau nei įprastai – visą kovą vyksta jau tradicija tapusios Frankofonijos dienos.

Prancūzų instituto Lietuvoje kalbos ir švietimo programos vadovė Snieguolė Kavoliūnienė paaiškina, kad sąvoka „frankofonija“ žymi visame pasaulyje prancūziškai kalbančius žmones, kurių dabar – daugiau nei 300 mln. O štai Tarptautinė frankofonijos organizacija šiais metais mini 50 metų jubiliejų ir vienija daugiau nei 80 valstybių narių, tarp kurių narės stebėtojos statusą turi ir Lietuva.

„Kalbėdami apie frankofoniją žmonės dažnai galvoja apie prancūzų kultūrą. Iš tiesų, frankofonija susikūrė Afrikoje – ten gyvenančios tautos suprato, kad savo kultūrą geriausiai gali pristatyti prancūzų kalba“, – pabrėžia S. Kavoliūnienė.

Kasmet Frankofonijos dienos turi vis kitokią temą. Šių metų pasirinkimas nestebina – bus diskutuojama apie klimatą ir aplinkosaugą. Tikimasi, kad pasiklausyti prancūziškai skambančių pokalbių susirinks daugybė žmonių, kurių, anot S. Kavoliūnienės, niekada netrūksta Frankofonijos dienomis vyksančiuose koncertuose ar kino seansuose. Pastarųjų, beje, šiais metais daugiau – keturis kovo savaitgalius Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje bus rodomas kokybiškas kinas.

Frankofonijos dienų renginiuose, patikina S. Kavoliūnienė, laukiamas kiekvienas, o baimė, kad gali trukdyti prancūzų kalbos nemokėjimas, visiškai nepagrįsta.



Kur?

Didžioji g. 1

www.institutfrançais-lituanie.com

**„Facebook“: Prancūzų Institutas
Lietuvoje / Institut Français de
Lituanie**

**„Facebook“: Prancūziškas
knygynas / Librairie française**

„Facebook“: Café de Paris – Vilnius



Restauruotame gotikiniame rūsyje – Prancūzų instituto ekspozicijų erdve.

Neformalūs pokalbiai apie fotografiją

Auksė Podolskytė
Pauliaus Peleckio nuotr.

Ar prisimenate – anksčiau nuotraukos buvo ryškinamos vonioje? Panašiai savo kadrus „ryškina“ „Portfolio peržiūrų“ svečiai. Įsitaisę iš senos vonios pagamintame krėse fotografai pristato savo kūrybą ir apie ją pasakoja.

Keliskart per mėnesį hostelyje „Jamaika“ vykstančios „Portfolio peržiūros“ – tai dviejų fotografų Eugenijaus Barzdžiaus ir Pauliaus Peleckio organizuojama neformalių renginių serija. Jų metu žmonės, kurie įprastai yra už kadro – fotografijos profesionalai ir mėgėjai, – atsiveria kaip asmenybės: pristato savo darbus, kalba apie kūrybinį procesą, įkvėpimus, įtakas, nutikimus ir kitus dalykus, susijusius ne tik su fotografija. Kadangi mažiausiai dėmesio skiriama techninei šio vizualiojo meno daliai, susibūrimai pritraukia su fotografija tiesiogiai nesusijusius žmones.



„Pokalbiai su kiekvienu fotografu yra savaip unikalūs. Stengiamės įsigilinti į kiekvieno asmeninį kelią, kaip fotografija atsirado jų gyvenime, kaip vyko tobulėjimas. Klausimai vystosi iš kiekvieno autoriaus darbų serijų ar projektų, įpinant pasiruošimą, darbo procesą, aptariant sprendimų priėmimą ir kitus kūrybinius pasirinkimus, nepamirštant įvairiausių nutikimų bei asmeninių istorijų. Visuomet paliekame erdvės keliems klausimams iš auditorijos“, – pasakoja kiekvienoje peržiūroje fotografus kalbinantis E. Barzdžius.

„Karštojoje“ kėdėje pernai jau spėjo pasėdėti fotografai Tomas Terekas, Rytis Šeškaitis, Lina Aidukė, Mykolas Juodelė, Domantas Pipas, Reda Mickevičiūtė ir kiti. Iš viso surengta 16 susitikimų, iš kurių vienas įvyko Kaune, susikūrė naujas trumpesnių peržiūrų formatas pradedantiems bei besiformuojantiems fotografams.

Idėją suburti fotografus neformalioje aplinkoje E. Barzdžius parsivežė iš studijų užsienyje: „Studijavau Pietų Velso universitete, Niuporto mieste, kur buvo



Peržiūros atviros ir fotomenininkams iš užsienio. Lapkritį apie savo kūrybą pasakojo Patrickas Murphy.

itin aktyvus fotografijos kursas su trimis specialybėmis ir didelis fotografijos studentų skaičius. Ten kolegos savo darbus rodydavo ne tik dėstytojams, bet ir aktyviai juos pristatinėdavo vieni kitiems, taip gaudami geros kritikos, nepatogių klausimų ir galimybę neformaliai socializuotis. Tad kiekvieną savaitę viename Niuporto bare susirinkdavo studentai, būdavo beveik sausakimša. Sulaukęs savo eilės gaudavai sceną su projektoriumi daugiausia 20 minučių. Per tiek laiko galėdavai pristatyti savo projektą ir atsakyti į susirinkusiųjų klausimus. Pats tai išbandžiau keletą kartų ir pamačiau, kad tokia patirtis yra svarbi net ir projekto formavimosi stadijoje.”

2015-aisiais, sugrįžęs į Lietuvą, fotografas mėgino tokio paties formato susitikimus organizuoti Vilniuje, tačiau sekėsi sunkiai. „Per vienas pirmųjų „Portfolio peržiūrų“ susipažinau su Pauliumi, su kuriuo vėliau bendravome kituose fotografiniuose susitikimuose. Pernai sausį jis pasiūlė atgaivinti šią iniciatyvą. Aptarėme modelį, technines detales ir ėmėmės organizavimo. Taip viskas ir įsivažiavo“, – paaiškina fotografas.

„Portfolio peržiūrose“ pristatomi aktyvūs, tačiau dažnai nepastebėti, plačiai visuomenei nežinomi autoriai. Taip pat ir tie, kurie dar ieško savęs. E. Barzdžius sutinka, kad vykdoma atranka yra gana subjektyvi. Fotografus organizatoriai atsirenka dviese: „Stengiamės neapsiriboti vien jaunimu ar tik pradedančiais. Lygiai taip pat yra aktyvių fotografų, kurie yra vyresni už mus pačius. Kolegų prašome pasiūlyti, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, esame atviri.“

Dueto vizija – tapti aktyvia platforma, buriančia ir edukuojančia bendruomenę.

„Tokioje grupėje matyčiau daugiau aktyvių žmonių, kurie imtųsi patys kalbinti kitus fotografus, apžvelgti parodas, galvoti apie platesnes edukacijos galimybes ir kitaip aktyvinti fotografijos veiklas veikiant visos šalies kontekste.“





Daugiau

„Facebook“: Portfolio peržiūros

„Youtube“: Portfolio peržiūros



Kiekvieno renginio pokalbis yra įrašomas, visus vaizdo įrašus galima rasti „Youtube“.

Aukštyn galvą!



Vilniaus turizmo informacijos centrai:

Pilies g. 2

(restoranas „Grey“) kasdien

9.00–12.00,

13.00–18.00

Didžioji g. 31

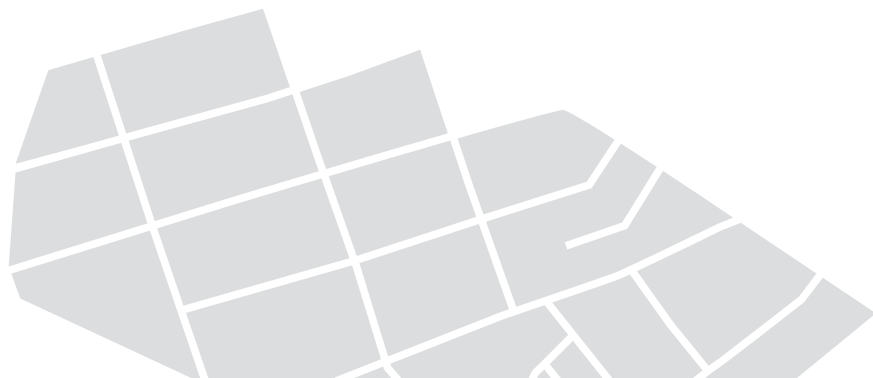
(Rotušė) kasdien

9.00–13.00,

14.00–18.00

Vilniaus senamiestis – numylėtas, išvaikščiotas ir puikiai pažįstamas. Ar tikrai? Siūlome pasivaikščioti tomis pačiomis jo gatvėmis, tik šįkart akis pakelti aukštyn. Daugybė įspūdingų detalių lieka nepastebėtų, nes retai kada žvalgomės aukščiau savo akių lygio. Keliaudami šiuo maršrutu pamatysite pastogėse ir ant stogų pasislėpusius lipdinius, žmonių, gyvūnų ar mistinių būtybių skulptūras bei išlikusius istorinius relikтус. Siūlome pamankštinti kaklą, pasiimti teatro žiūronus ir pažvelgti į Vilnių kitu kampu.

Viso maršruto „Aukštyn galvą!“ ieškokite Vilniaus turizmo informacijos centruose ir Neakivaizdinisvilnius.lt





Veidu atsisukus į Rotušę, „Barbora“ matuojasi karūną. Igno Nefo nuotr.

Adomo Mickevičiaus muziejaus ir VU KF Žurnalistikos instituto kiemas

Bernardinų g. 11

Vartų arkoje mus pasitinka liūto galvos horeljefas. XVII amžiaus pradžioje čia buvo pastatytas nedidelis mūrinis namas, kurio dabar išlikę tik rūšiai. Užsikime į kiemą, pakelkime akis ir apsidairykime. Iš

medinių galerijų supamo kiemo laiptais buvo patenkama į galerijas, iš jų – į butus. Prekėms sandėliuoti tiko rūšys, į kurį galėjai nusileisti tiesiai iš kiemo, ir pastogė. Į pastarąją atsiverdavo dvivėrės durys, o virve, permesta per pro atvirą langelį virš durų iškištą rąstą, buvo įkeliamas kroviny. Tokios galerijos ir keltuvai Vilniuje atsirado renesanso epochoje ir išliko populiariūs XVIII ir XIX amžiuje.

„Kabančio fasado“ puošyboje matosi laiptų motyvai. Igno Nefo nuotr.



Pastatas Pilies ir Literatų gatvių sankryžoje

Pilies g. 30

Šio namo akcentas – gražuolis neogotikinis erkelis aukštais smailėjančiais langais ir baliustrada viršuje. Atsitraukę nuo jo toliau ir pakėlę galvą galime išvysti pastato rekonstrukcijos datą – 1910 metus ir savininko inicialus, parašytus kirilica. Savininkas – žydų tautybės bukinistas ir antikvaras Abramus Davidovičius Ickovičius. Jis šio namo pirmame aukšte prekiaavo senomis ir naujomis knygomis, daugiausia jidiš ir hebrajų kalbomis. Tai buvo vienas seniausių ir ilgiausiai veikusių (1890–1940 metais) Vilniaus knygynų.

„Kabantis fasadas“

Šv. Ignoto g. 8

Tuometį Lietuvos informacijos instituto pastatą suprojektavo Elena Nijolė Bučiūtė, Nacionalinio operos ir baleto teatro pastato autorė. Projektavimo darbai truko net 20 metų (1977–1997 metais). Keitėsi ne tik santvarkos, bet ir architektūros stiliai – nuo modernizmo iki postmodernizmo. 4 metrų gylyje radus keturių gotikinių namų pamatus, projektą teko keisti iš pagrindų. Stovėjusių namų formas architektė nutarė atkartoti savo projektuojamame pastate. Ketvirtas gotikinis namas būtų susiaurinęs Totorių g., todėl E. N. Bučiūtė jo fasadą tiesiog „pakabino“ ore ir pavertė jį tikru postmodernizmo perlu Vilniaus architektūroje.

Barboros Radvilaitės skulptūra Vokiečių gatvėje

54.678552, 25.285222

Kad Barbora Radvilaitė galėtų pasipuošti karūna – ir jai, ir Žygimantui Augustui teko pereiti ugnį ir vandenį. Prieš mus – Vlado Vildžiūno Barbora. Jei atsistosite tinkamoje vietoje ir pakelsite akis į Barbaros galvą, išvysite, kaip ji slapčia matuojasi šv. Kazimiero karūną. Tiesa, identiška to paties menininko skulptūra stovi ir Jeruzalės skulptūrų parke, tik ten ji nulieta iš plieno.

Kultūrų studijos

Kovo mėn.

Garso patirtis „Glaistas“

Buvusio Vilniaus geto teritorija

Tai – garso kelionė po buvusio Vilniaus geto teritoriją ir trūkinėjančius prisiminimų apie holokaustą vingius. Kelionės garsinis žemėlapis sudarytas iš specialiai kiekvienai erdvei sukurtų muzikinių fragmentų, o judėjimo kryptį brėžia keturi holokaustą išgyvenusių, po karo iš gimtosios Vilnos į Izraelį persikėlusių žmonių balsai. „Glaisto“ kūrėjų įrašyti pokalbiuose Tel Avive, Jeruzalėje ir Haifoje 2019 metų gegužę.

„Facebook“: Operomanija



Modesto Endriuškos nuotr.

Gegužės 9 d.

Europos dienos renginiai

Įvairios vietos

Europos dieną švenčia tūkstančiai žmonių visoje Europos Sąjungoje. Tai – puiki proga prisiminti, kaip ir kodėl 1950 metais Robertui Schumannui kilo suvienytos Europos idėja. Įprastai ši proga minima keletą dienų, vyksta koncertai, diskusijos, kūrybinės dirbtuvės.

Gegužės 26–31 d.

Tarptautinis folkloro festivalis „Skamba skamba kankliai“

[vairios vietos]

Seniausias folkloro festivalis Lietuvoje, rengiamas nuo 1973-ųjų, yra vienas iš nedaugelio autentiškosios tautinės muzikos festivalių visoje Europoje. Paskutinį gegužės savaitgalį jame skamba sutartinės ir giesmės, tradicinių instrumentų garsai, sukasi šokėjai ir vyksta įvairios dirbtuvės.

www.ssk.lt

Menai

Vasario 14 d.–balandžio 15 d.

Atviro kvietimo paroda „Galva su daug minčių“

Šiuolaikinio meno centras, Vokiečių g. 2

Į pernai rudenį paskelbtą kvietimą dalyvauti parodoje atsiliepė per 200 menininkų iš Lietuvos ir užsienio. Kelios dešimtys menininkų, kuratorių ir kolektyvų pristatomi šioje parodoje apie laiką, pabaigą, pradžią, tranzitą ir kaitą. Likusi dalis atsiųstų pasiūlymų bus įgyvendinti ateityje.

www.cac.lt



Linas Leonas Katinas. Miške. II. 1986, Lietuvos dailės muziejus

Kovo 6 d.–gegužės 17 d.

Parodos „Raudona krisdama virsta balta. Linas Leonas Katinas“ ir „Aisopika“

**Nacionalinė dailės galerija,
Konstitucijos pr. 22**

Parodos pristato dviejų skirtingoms kartoms atstovaujančių menininkų – tapytojo Lino Leono Katino ir šiuolaikinio meno kūrėjos Rūtos Junevičiūtės kūrybą. Netradicinį gretinimą paskatino tarpusavio bendrumai. Abiejose parodose keliama klausimai apie nomadiškumą, eskapizmą kūryboje, Ezopo kalbą, atpažįstamą sovietmečio dailėje ir tebeaktualią šiuolaikiniame mene.

www.ndg.lt



Eglės Girskaitytės nuotr.

Kovo 19 d.–balandžio 2 d.

Vilniaus tarptautinis kino festivalis „Kino pavasaris“

[vairios vietos

25-asis festivalis „Kino pavasaris“ nesigrežia į praeitį. Atvirkščiai – smalsiai žvelgia į priekį. Tad neatsitiktinai pagrindinė jubiliejinės kino šventės tema yra „Ateitys“, vienijanti vizualinį festivalio identitetą, atidarymo filmą ir festivalio kino programą. „Kino pavasario“ programoje – per 150 kruopščiai atrinktų ilgametražių ir trumpametražių filmų. „Neakivaizdiškiausias“ kinas – 9 salėje.

www.kinopavasaris.lt

Balandžio–gegužės mėn.

„Vilnius Art Walk“

[vairios vietos

Vilniaus dailės akademijos studentai jau ketvirtą pavasarį kviečia pasitikti meno galerijose. Šešis šeštadienius jaunieji dailėtyrininkai ves ekskursijas aplankant po 3–4 atrinktas meno parodas. Dalyviai turės galimybę pabendrauti ir su kūrinių autoriais. Renginiai – nemokami.

„Facebook“: Vilnius Art Walk

Balandžio 4 d.–rugpjūčio 23 d.

Paroda „Kodėl taip sunku mylėti?“

MO muziejus, Pylimo g. 17

Pasaulinio garso kino režisieriaus Peterio Greenaway ir menininkės bei režisierės Saskios Boddeke specialiai MO muziejaus erdvėms sukurta interaktyvi paroda, kurioje autoriai jungia specialias įtraukiančias instaliacijas ir šiuolaikinių lietuvių menininkų kūrinius iš MO ir kitų kolekcijų. „Kodėl taip sunku mylėti?“ pasakoja apie tai, kaip gyvenime žmonės siekia balanso: rinkdamiesi tarp gėrio ir blogio, siekdami panaikinti skirtis tarp turtuolių ir vargšų, nelygybę tarp moterų ir vyrų, susipriešinimą tarp kartų ar rasių.

www.mo.lt

Gegužės 2–22 d.

Tarptautinis šiuolaikinio šokio festivalis „Naujasis Baltijos šokis“

„Menų spaustuvė“, Šiltadaržio g. 6

Vienas laukiamiausių sostinės kultūros padangės renginių – tarptautinis šiuolaikinio šokio festivalis „Naujasis Baltijos šokis“ – rengia abejingų nepalikiančią šių metų renginių programą. Joje – pasaulinės šiuolaikinio šokio žvaigždės iš Australijos, Kanados, Europos ir dėmesį kaustantis brito Akramo Khano trupės spektaklis visai šeimai „Chotto Xenos“.

www.newbalticdance.lt



Jörgo Landsbergo nuotr.

Gegužės 16 d.

Gatvės muzikos diena

[vairios vietos]

Trečio gegužės šeštadienio tradicija, sėkmingai eksportuota į kitas šalis, ir vėl ragins dainuoti ir groti, o einančius pro šalį – sustoti ir pasiklausyti. Tai – diena, kai visas miestas suskamba garsiausiai.

www.gmd.lt

Gegužės 25–31 dienos

Dizaino savaitė

[vairios vietos]

Šiųmetė Dizaino savaitės festivalio tema – poveikis. Todėl renginiuose atsigręžiama į dizaino įtaką, kurią sunku išmatuoti, tačiau jos paneigti neįmanoma. Festivalis kviečia apsvarstyti, koku būdu dizainas kaip įrankis kuria papildomą vertę ir kaip dizainas gali tapti estetiniu ar praktiniu šiuolaikinio gyvenimo iššūkių sprendiniu. Penkioliktus metus iš eilės vyksiantis festivalis yra vienintelis tokio masto dizaino tematikos renginys šalyje.

www.dizainosavaite.lt

Architektūra

Balandžio 25–26 d.

„Open House Vilnius“

Įvairios vietos

Šeštą kartą vykstantis atviros architektūros savaitgalis ir toliau sėkmingai siekia savo tikslo – sukurti galimybę kiekvienam domėtis architektūra ir ją pažinti. Visam savaitgaliui duris lankytojams atveria ne visuomet prieinami Vilniaus pastatai, pasižymintys architektūros išskirtinumu ir svarba miestui. Renginys – nemokamas.

www.openhousevilnius.lt

Istorijos

Kovo 3, 10, 17, 24 d.

S. Žvirgždo paskaitų ciklas „Pasivaikščiojimas po Vilnių ir jo apylinkes. Fotografija atskleidžia istoriją“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Gedimino pr. 51

Kovo mėnesį toliau tęsiasi Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato, fotografijos istorijos tyrinėtojo, fotografo Stanislovo Žvirgždo paskaitų ciklas apie Vilnių ir jo apylinkes. Per paskutiniuosius pasivaikščiojimus rodydamas po 130 iliustracijų pasakos miesto objektų ir jo apylinkių istorijas. Renginiai – nemokami.

www.lnb.lt

Kovo 11 d.–rugsėjo 13 d.

Kovo 11-osios trisdešimtmečiui skirta paroda „Nesusitaikę“

Lietuvos nacionalinis muziejus, Arsenalo g. 1

Pianinas, prie kurio buvo kuriamos sąjūdžio dainos. Radijo aparatas, kuriuo buvo klausomasi Sąjūdžio mitingų. 1989 metų Baltijos kelio vėliava. Blokados auksas, kurį suaukojo vietiniai žmonės. Šie ir daugelis kitų eksponatų pristatomi parodoje „Nesusitaikę“, kurios pagrindinės temos – pasipriešinimas, laisvėjimas ir laisvė. Jas visas vienija idėja, kad žmogus, kovojantis už savo minties, tikėjimo, sąžinės ir Tėvynės laisvę, yra nenugalimas.

www.lnm.lt

Balandžio 1 d.

Užupio Respublikos diena

Įvairios vietos Užupyje

Neprigulimybės diena – kasmet minima Užupio Respublikos gyvavimo šventė. Prieš 22 metus susikūrusi unikali bendruomenė organizuoja kelias dienas trunkančias pramogas – koncertus, dirbtuves, kitus renginius, atvirus visiems Vilniaus gyventojams ir svečiams.

„Facebook“: Užupio Respublika

Gegužės 14–16 d.

Tarptautinis kultūros paveldo pažinimo, tvarkybos ir technologijų festivalis „Heritas“

Buvusio Lukiškių kalėjimo erdvės, Lukiškių skg. 6

Trečiąjį kartą organizuojamas festivalis „Heritas“ daugiausia dėmesio skiria moderniam kultūros paveldo aktualijų pristatymui plačiai visuomenei. Parodos programoje – daugiau nei 30 praktinių kūrybinių dirbtuvių, diskusijos, speciali erdvė šeimoms bei vaikams ir praktiniai patarimai kultūros paveldo savininkams. Renginys – nemokamas.

www.heritas.lt



Romano Kieles nuotr.

Gegužės 16 d.

Muziejų naktis

Jvairios vietos

Labai retai, ko gero, tik kartą metuose ekspozicijos lankytojų laukia iki pat panakčių. Gausybė miesto muziejų kviečia ne tik aplankyti ekspoziciją, bet ir išbandyti įvairius edukacinius užsiėmimus, leisti į temines ekskursijas. Renginys – nemokamas.

www.muziejunaktis.lt

Gamtos mokslai

Kovo–gegužės mėn.

Žygių ciklas

Neries regioninis parkas

Pavasarij parko direkcija kvies pasivaikščioti į maršrutą sujungtais Karmazinių ir Dūkštos pažintiniais takais ir atrasti dvi ypatingas upes, kuriančias savitą kraštovaizdį. Seniausias ir gražiausias Neries regioninio parko spygliuočių miškas, vienintelis upelis šalyje, kurio vagoje susidaro natūralūs kriokliai, – šias gamtos grožybes siūloma atrasti kitų žygių metu. Įsibėgėjant pavasariui prasidės naktiniai žygiai, o balandžio 25-ąją didžiausiame Lietuvos ažuolyne vyks tradicinė Plukių žydėjimo šventė. Renginiai – nemokami.

www.neriesparkas.lt

Kovo–gegužės mėn.

Renginiai gamtoje

Pavilnių ir Verkių regioniniai parkai

Kovo mėnesį Pavilnių ir Verkių regioninio parko direkcija kvies paminėti dviejų progų – 40-ties paukščių ir Žemės dienų. Artėjant šv. Velykoms vyks verbų rišimo ir kiaušinių marginimo dirbtuvės, o balandžio pabaigoje tvarkytis kvies akcija „Mes darom“. Renginiai – nemokami.

„Facebook“: Pavilnių ir Verkių regioniniai parkai

Gegužės 22 d.

Tarptautinė biologinės įvairovės diena

Vilniaus universiteto Botanikos sodas Kairėnuose, Kairėnų g. 43

Botanikos sode, kaip ir kasmet, vyks šventė, skirta UNESCO paskelbtai Tarptautinei biologinės įvairovės dienai paminėti. Šių metų tema – „Mūsų sprendimai yra gamtoje“. Organizatoriai siūlys sodo lankytojams švietėjišką ir pažintinę programą, specialistai pristatys kuriojamas augalų kolekcijas, teiks konsultacijas ir dalyosis patirtimi. Renginys – nemokamas.

www.botanikos-sodas.vu.lt

Literatūra

Gegužės 17–31 d.

Tarptautinis poezijos festivalis „Poezijos pavasaris“

Įvairios vietos

Iškiliausiame literatūriniame renginyje savo kūrybą skaito Lietuvos ir užsienio poetai, dalyvauja kritikai, literatūrologai, vertėjai, aktoriai, muzikai... Festivalio metu vyksta daugybė pačių įvairiausių renginių: poezijos skaitymai, dainuojamosios poezijos vakarai, poezijos spektakliai, poetinės-muzikinės improvizacijos, parodų atidarymas ir kita.

„Facebook“: Poezijos pavasaris

Vaikų ugdymas

Gegužės 10 d.

Vaikų chorų festivalis „Dainų mozaika“

Vilniaus Šv. Kotrynos bažnyčia, Vilniaus g. 30

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečio proga šiųmečio vaikų chorų festivalio tema – „Kartu“, todėl kiekvienas dalyvaujantis choras atliks tris kūrinus, iš kurių bent vienas bus apie bendrystę. Renginys – nemokamas.

www.kultura.lt



**Neakivaizdinis
VILNIUS**

www.neakivaizdinisvilnius.lt

FB: Neakivaizdinisvilnius

IG: neakivaizdinis_vilnius

Leidiny s apie mažia u atrastas Vilniaus erdves ir asmenybes.

LEIDĖJAI: Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Užsienio ryšių ir turizmo skyrius

AUTORIAI: Auk sė Podolskytė, Gabija Karlonaitė, Laura Misiūnaitė, Miglė Kolinytė, Virginija Sližauskaitė,
Zigmas Pakštaitis

VIRŠELIS: Igno Nefo nuotr.

TURINIO REDAKTORĖ: Auk sė Podolskytė

DIZAINAS: FOLK

TIRAŽAS: 15 000 egz. (platinamas nemokamai)

ISSN 2669-025X